

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs VI. De electione & electi potestate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

indignæ temerè ab illis factam, & à superiore ob vitium personæ reprobam, repetunt *c. gratum 2. h. t.* (quia, qui concessa sibi potestate abutitur, meretur ea privari) ita ut ad eos, qui in postulationem indigni, aut revocationem postulationis reprobam non consenserunt, sed expressè contradixerunt, licet numero pauciores sint; imò etiam si unus tantum innocens super sit (cùm in uno collegii jura conserventur) pro hac vice devolvatur jus eligendi, aut postulandi, prout colligitur etiam ex *c. bona 23. & ex c. clem Vintonensis 25. de electione.*

§. VI.

De forma Postulationis, ejusque effectu.

Quamvis tutius sit, ut in postulatione solemni forma Scrutini, & aliæ solemnitates ad electionem à jure requisitæ observentur, absolutè tamen necessarium non est, eò ipsò enim, quòd per electionem ab electo admissam jus aliquod contra electores acquiratur, non autem per postulationem, consequenter major cautela necessaria est, in illa, quàm in hac. Reprobantur autem à jure expressè illæ formæ postulationis, quæ sub formis ambiguis fiunt v. g. *eligo postulando; vel postulo eligendo; vel eligo postulandum;* aut

postulo in eligendo; vel denique eligo, & postulo prout melius de jure valere potest c. uni. h. t. in 6. (cùm tales formæ incertitudinem, & obscuritatem contineant, & ex illis colligi clarè non possit, utrum postulatio fiat, an electio, neque enim, qui eligi debet, postulari potest, aut qui postulari debet, eligi potest) nisi probabile dubium sit de Canonico impedimento, quo in casu, sub ea formæ *eligo & postulo, prout melius de jure valere potest:* postulatio fieri potest, prout *extolato c. uni.* habetur, ita tamen, ut taliter electus & postulatus determinare debeat, utrum electionis, an postulationis viam prosequi velit, & non possit ab una ad alteram variare, cum præjudicio tertii juxta regul. 21. in 6. Effectus autem postulationis solemnæ præcipuus est, quod postquam ea à superiore admissa fuit, vim habeat electionis confirmatæ, ita ut postulatus admissus jus omnè consequatur, perinde ac si esset electus, confirmatus, & aliâ confirmatione non indigeat, ut licitè, & validè administret. Simplicis verò postulationis, sive non solemnæ, ille effectus est, ut obtentâ licentiâ superioris eligi ille possit, vel electus confirmari, si ante obtentam licentiâ postulatus fuit, quod fieri posse concedunt communiter.

TITULUS VI.

DE ELECTIONE ET ELECTI POTESTATE.

SECTIO I.

§. I.

De Electione in genere, & Electoribus.

Quid sit Electio, & quomodo ab aliis modis providendi Ecclesia differat?

G 3

Electio

Electio subinde in latiore sensu, subinde in strictiore, etiam in jure accipitur: strictè & propriè dicta rectè describitur, quòd sit *Persona idonea* (nullo Canonico impedimento impedita) *ad Ecclesiam vacantem, seu viduata* (sponso scilicet suo carentis, qualiter sponso suo carere dicuntur Ecclesie Cathedralis mortuo Episcopo, aut alia etiam regularis Ecclesie suo Prelato destituta) *pastoralem dignitatem, seu praelaturam, per eos, quibus jus eligendi competit, Canonica* (à sacris Canonibus approbata) *vocatio*. Differt autem hæc electio strictè dicta à collatione libera, quod per hanc acceptatam jus in re, seu quasi Dominium in beneficio acquiritur, per Electionem verò acceptatam, jus ad rem tantum, & hinc tantum vocatio ad beneficium dicitur: & ante confirmationem electi hoc mortuo v. g. vel rennuntiante electioni, quod liberè potest facere ante confirmationem electus, etiam sine consensu superioris, praelatura talis vacare dicitur, non per mortem hujusmodi electi ante confirmationem mortui, vel rennuntiantis, sed per mortem prioris &c. à præsentatione verò differre dicitur, quia plus juris confert Electio, quàm præsentatio; facta enim electione, & illà publicatà, illud saltem jus confertur electo, ut ante illius etiam admissionem variare non possint Electores, sed electi consensum exigere debeant; in præsentatione verò variare potest Patronus (saltem si Laicus sit) neque consensum præsentati requirere. A nominatione desique differt, si tamen hæc à præsentatione differat, quod per nominationem nihil prorsus juris acquiritur nominatus, neque unus tantum,

sed plures simul nominati possint, ex quibus uni deinde Episcopus v. g. beneficium conferat vel præsentans unum aliquem præsentet.

§. II.

De illis, qui potestatem eligendi habent.

EX SS. Canonibus satis patet, magnam olim diversitatem fuisse servatam in Episcoporum v. g. electione: aliqui enim in primitiva Ecclesia ab ipsis Apostolis Ecclesiarum Episcopi constituti fuerunt; postea diversis personis, ex speciali Pontificum privilegio concessum fuit, jus providendi Ecclesie viduata, ita ut nonnunquam jus eligendi fuerit penes Clerum tantum illius Diocesis, cui dari Episcopus debebat; nonnunquam penes Clerum, & populum, ut hi saltem in electum à Clero consentire deberent, vel nominare plures, ex quibus Clerus aliquem eligeret; nonnunquam etiam Principibus Laicis jus nominandi aut præsentandi Episcopum concessum fuerit, prout hodie adhuc habent ad certos Episcopatus Reges aliqui &c. ita ut Sacri Canones, si diverso modo loquantur, de diversis temporibus, aut privilegiis intelligendi sint. De jure tamen communi & ordinario, electionem Prælati Ecclesiastici, tam secularis quàm regularis, ad Capitulum Ecclesie, cui providere debet, spectare, *ex. r. h. e.* patet, meritò enim his conceditur jus eligendi sibi capitis, & suæ Ecclesie de sponso providendi, qui majorem suæ Ecclesie notitiam habere censentur, ac talis capitis membra habentur; non quidem quasi proprià auctoritate Prælatum constituant,

ant, cum ipsi Prælatum Episcopalem v. g. non habeant, sed ex potestate officii, à communi jure vel à Pontifice concessi.

Intelligitur autem Capituli, aut Collegii nomine, non quævis Clericorum uni Ecclesiæ adscriptorum collectio seu communitas, sed qui nomine Canonico- rum seu Capitularium veniunt, qui unum quasi corpus constituunt, cujus caput ipse Prælatum est, & communi sigillo utuntur, atque unum communem Syndicum, ac procuratorem constituere possunt *c. dilectus 14. junct. Glos. V. nec sint unum corpus de Excess. Prælat. & l. 1. §. 1. FF. quod quisque univers. nom.* & quamvis ad constituendum primò collegium tres personæ ad minimum requirantur, *L. Neratius 85. FF. de V. S.* cum præter Capitulum (quod pluralitatem dicit) à Rectore distinctum debeat, vel actu, vel potestate saltem, habere Rectorem, potest tamen semel constitutum collegium, ejusque jura in duobus, imò etiam in uno conservari juxta *Glos. in cit. e. 1. V. duo h. 2.* cum plus ordinariè requiratur ad generationem, quàm ad conservationem. Neque tamen omnes etiam qui sunt de Collegio Ecclesiæ alicujus collegiæ, aut Cathedralis, habent jus eligendi Episcopum, seu Prælatum talis Ecclesiæ, sed illi tantum, qui in SS. Ordinibus (Subdiaconatus saltem) constituti sunt (juxta *Concil. Trident. Sess. 22. c. 4. de reform.*) saltem tempore electionis, & quamvis talem in Sacris non constitutum expectare cæteri non debeant, licet prius quàm electio fiat, ordinari vellet, si tamen Canonico- rum v. g. nullus, quando sedis vacatio contingit,

in Sacris constitutus esset, & consequenter penes nullum tum esset jus proximum eligendi, prius tamen, quàm ad superiorem provisio talis Ecclesiæ devolveretur, expectare hic deberet usque ad terminum electioni concessum elapsum; ut si intra hoc tempus aliqui ordinari in majoribus vellent, jus eligendi illis non impediretur.

§. III.

An potestas eligendi aliis quoque Clericis, qui à Collegio non sunt, vel etiam Laicis competere possit, vel is, qui solùm sunt in possessione juris eligendi?

Resp. 1. Possit competere jus eligendi etiam extraneis Clericis, qui à Collegio seu Capitulo non sunt, non tantum vi privilegii, prout sumitur ex *c. cum dilectus 8. de Consuet.* neque tantum vi legitimæ per 40. annos præscriptæ consuetudinis *c. Cumana 50. h. t. junct. Glos. V. Consuet.* sed pacto etiam seu voluntate eorum, ad quos jus eligendi spectat, ita tamen, ut si in extraneam personam, vel dignitatem, à Capitularibus perpetuò transferatur, superioris consensus cum aliis solemnitatibus, ad alienandum res Ecclesiæ requisitis, accedere debeat, cum talis in extraneum translatio species quædam alienationis sit, & omnes Capitulares in hoc consentire debeant, cum quòd singulis præjudicat, a singulis sit approbandum.

Resp. 2. Laicis nec per pactum, nec ullo alio modo à Capitularibus communicari potest jus eligendi Prælatos Ecclesiasticos, *c. sacrosancta 51. h. t.* cum spiritualia negotia tractare non debeant. *La-*

ci c. 2. de iudiciis. & quod in c. nobis 25. de iure Patro. conceditur, ut facta iam electione consensus Patroni requiratur, non tam de obligatione necessaria, sed de honestate intelligi debeat, ne iura videantur iuribus contradicere; vel certè de Patrono Ecclesiastico textus ille intelligi debet, aut de consilio tantum petendo, quo posito libera adhuc penes Capitulum erit electio; nisi aliter de sua iurisdictione (per privilegium v. g. à Summo Pontifice obtentum) doceat Patronus.

Resp. 3. Nec per ullam consuetudinem, quamvis immemorialis illa sit, possunt Laici, etiam Patroni, seculares jus eligendi Prælatum Ecclesiasticum acquirere, sive soli, sive cum Canonice eligere præsumant c. Massana 56. h. t. (cum corruptela potius, quam consuetudo, ut Pontifex ait, dicenda sit, contraria præsumptio independentè à Pontificio privilegio attentata) nec valeat electio cum talibus Laicis coëligentibus facta, si Clerici scienter & voluntariè ad coëligendum admiserunt Laicos, cum actus individuus, qualis est electio, nullus sit, si vel unus inhabilis scienter & voluntariè admittatur ad actum talem constituendum, & in his individuis utile per inutile vitietur, quòd si tamen Laici coëligant quidem cum Clericis, admissi ad coëligendum vel per ignorantiam, vel quia prohiberi non poterant, vel quia gravi metu ad tales admittendos coacti fuerunt, valdè probabilè est, electionem valere, ex solis Clericorum suffragiis, rejectis Laicorum, tanquam incapacium, præsertim, si contra Laicorum suffragia protestati sunt Clerici, cum constitutio invalidans electionem coëligentibus etiam Laicis, valdè probabiliter, non tan-

tum in odium Laicorum, sed Clericorum etiam culpabiliter Laicos admittentium facta sit: neque à præsentatione Laicis competente, si ædificaverint, dotaverint, vel fundaverint Ecclesiam Parochialem, ad Electionem in Ecclesiis Collegiatis ducenda est paritas, quamvis ex uno relato capite talis Ecclesie Patroni sint, cum per præsentationem à præsentato admissam, nullum jus spirituale acquiratur præsentato, sicuti per electionem admissam ab electo, facilius proinde præsentatio quam electio Laicis conceditur.

Resp. 4. Jus eligendi etiam illis competit, qui tantum sunt in huius juris possessione, cum bonâ fide, si de possessione tali constet, modò ante electionem factam nulla lis super hoc iure illis mota fuerit, quæ fuerit etiam contestata, ita ut non tantum votum huius præ alio, penes quem post modum proprietatis huius juris fuisse electionis tempore deprehenditur, valeat, sed electio etiam ex hoc capite postmodum nunquam impugnari possit c. cum olim 7. iuncta Glos. V. duobus de caus. possess. & propriet. & c. querelam 24. iuncta Glos. V. super iure h. t. cum bonæ fidei possessor fructus percipere possit (quos inter est jus eligendi) quamdiu lis cum illo contestata non fuit super rei proprietate.

§. IV.

An sicut electio Episcopi, ita etiam electio, sive institutio Canonice in Ecclesiis Cathedralibus pertineat ad Capitulum.

Resp. Spectato iure Canonice electio, sive potius collatio Canonice in Ecclesiis Cathedralibus vel ad

ad Episcopum simul, & Capitulum pertinet, ut tradit *Gloss. in c. cum Ecclesia 31. V. postulat h. t.* vel ad solum Episcopum juxta *c. cum in junctio. 12. de heresi.* cum Consilio tamen Capituli juxta *c. novit. 4. de his que fiunt à Prælati. Ec.* sicut enim Episcopo Ecclesiarum cura demandata est, & consequenter ad eum etiam pertinet instituendorum beneficiatorum cura, ita etiam Capituli interest, scire, quos Canonicos, & fratres habeat: potest tamen etiam fieri non tantum per privilegium, sed per receptam in talibus Ecclesiis consuetudinem, ut ad solum capitulum assumptio Canonico- rum, vel ad solum Episcopum, nihil re- quisito consilio Capituli, pertineat, prout probari potest ex *relat. c. cum Ecclesia.* Cum nec à jure improbetur hæc consue- tudo.

§. V.

De iis, qui prohibentur eligere Epi- scopos, aliosque Prælatos Eccle- siasticos.

Generatim loquendo aliqui prohi- bentur eligere, naturâ, aliqui lege, vel moribus: naturâ prohibentur eligere, sive ob impedimentum naturale, pu- pilli seu impuberes, hoc est minores 14. annis, si sint masculi, aut 12. annis, si sint feminae. *c. ex eo 32. h. t. in 6.* cum plenam rationis discretionem non censeantur ha- bere; ob quam rationem etiam furiosi, amentes, & mente capti eligere non pos- sunt, nisi lucida intervalla habeant, & si- bi præsentem sint tempore electionis. Le- ge autem prohibentur eligere 1. ex- communicati, excommunicatione ma- jore, ut patet ex *c. constitut. 23. juncta*

Compend. Pirking.

Gloss. V. Excommunicationis de Appellat. & quidem vitandi, sive non tolerati irri- tam ipso jure electionem facient, si scienter, & voluntariè, absque prote- statione, ad electionem admittantur, cum absque gravi incommodo repelli possent *argu. c. ult. de procurat.* Tolerati autem, & non vitandi, per exceptio- nem repelli possunt, cum omnis actus ju- risdictionis, & officij ipsis prohibitus sit. 2. Eligere non possunt lege prohibente suspensi ab officio *c. cum inter. 16. §. sin. h. t.* (sive sint à jure sive ab homine sus- pendi) ita ut ob rationem prius allatam electio ab hujusmodi suspensis non tol- leratis facta sit irrita: neque tamen hæc prohibitio extendi debet, ad suspensos à beneficio tantum, quia eligere potius est actus officij, qui prohibentur illis, quam fructus beneficii, cum inter fru- ctus propriè dictos beneficii, quibus pri- vat suspensio à beneficio, non veniant talia, pretio non æstimabilia jura, sed ea tantum, quæ utilitatem temporalem beneficiato afferunt. 3. Eligere pro- hibentur à jure, qui in Personali sunt in- terdicti juxta *relat. c. cum inter,* & qui irregulares sunt *c. is qui 18. §. is verò de sent. Exco. in 6.* si tamen denuntiati sint, vel per exceptionem repellantur, & sicuti vi consuetudinis legitimè in- troducæ jus eligendi competere potest aliquibus, quibus de jure communi non competit, ita etiam vi consuetudinis re- ceptæ excludi possunt aliqui, qui de ju- re communi gaudere hoc jure eligendi possent. 4. Denique eligere prohi- bentur ex nova Tridentini constitutio- ne, qui, quamvis Canonici sint, Subdia- conatus ordinem tamen nondum susce- perunt,

H

perunt,

perunt, prout etiam jam olim statuit *Clementina 2. de aetate & aequalitate*. &c. Cum autem nemo Subdiaconatus ordinem juxta *Trident. sess. 23. c. 12. de reform.* suscipere possit ante 22. annum inchoatum, consequenter etiam ante hunc annum de jure novo, nemo ad Episcopi in Ecclesia Cathedrali electionem admittetur.

§. VI.

De pœnis illegitimè, & contra juris prohibitionem eligentium.

Resp. 1. Qui præsumit electioni, per abusum sæcularis potestatis, de se facta consentire, nullum ex tali electione commodum habet (cum talis electio, ut supra dictum, nulla sit) & ad omnem dignitatem Ecclesiasticam ante dispensationem (saltem ab Episcopo obrentam) inhabilis est. Illi verò Clerici Capitulares, qui taliter electionem sceler, & voluntariè celebrare præsumperint, eligendi potestate pro eâ vice, ipso jure, privati sunt, & per judicem Ecclesiasticam in pœnam ab officiis suis, & beneficiis per triennium suspendendi sunt, ut decidit Pontifex in *c. quisquis 43. h. t.* Censetur autem per abusum sæcularis potestatis electus ille, ad cujus electionem inter eligentes admissi fuerunt, sine privilegio Pontificio, sæculares; vel si ante aut post electionem consensum sæcularis potestatis, quasi de jure ad legitimam electionem necessarium, requisiverunt eligentes, cum in utroque casu libertas Ecclesiastica patiatur: & quamvis sæcularis potestas adesse possit Ecclesiæ, aut Monasterio, de cujus electione agitur, ut contra discolos, & pacis perturbatores Capitulum defendere possit, putant tamen

valdè probabiliter aliqui, quod ipsi actui, in loco electionis interesse non debeat.

Resp. 2. Qui contra formam in jure Canonico in *c. quia propter 42. h. t.* præscriptam eligunt, potestate eligendi pro eâ vice per Ecclesiasticum judicem sunt privandi, prout patet non tantum ex *relat. c. quia propter §. qui verò*, sed etiam ex *c. Cumana 50. h. t.* conveniens enim est, ut quis in eo puniatur, in quo peccavit, cum ergo hi tales in eligendo peccaverint, in eligendo etiam puniri debent, auferendo ab illis pro eâ vice jus eligendi: si tamen eligerent iterum, priusquam per sententiam judicis eligendi jure privarentur, subsisteret talis electio, utpote facta ab illis, qui jure eligendi nondum privati fuerunt.

Resp. 3. Qui eligunt aliquem in Episcopum, aut aliam Prælaturam, contra prohibitionem *c. cum in cunctis 7. h. t.* (minorem scilicet ætate, illegitimum, malæ vitæ hominem, illitteratum, aut alio juris defectu laborantem) si scierint id fecerint, ipso jure privati sunt pro eâ vice eligendi potestate, & insuper suspensi sunt ab Ecclesiasticis beneficiis per triennium, juxta *relat. c. cum in cunctis*) ubi rationem etiam reddit Pontifex eo quod scilicet dignum sit, ut quos Dei timor non revocat à malo, saltem severitas Ecclesiasticæ disciplinæ coerceret) quod ipsum etiam habetur *c. dudum 22. h. t. & c. si compromissarius 37. eod. in 6.* & si Simoniacum elegerint, eam insuper pœnam incurrunt, ut non possint durante suspensione ad dignitatem Ecclesiasticam in illa Ecclesia, cui scierint Simoniacum elegerunt, assumi, prout constat ex *c. per inquisitionem 26. h. t.*

§. VII.

§. VII.

Ad quos pertineat potestas eligendi, quando Capitulares elegerunt indignum?

IN casu hujus §. vel aliqui tantum Capitulares indignum scienter elegerunt, vel omnes; si aliqui tantum, potestas eligendi penes illos remanet, pro hac vice, privatis aliis, qui in electionem indigni non consenserunt, licet numero pauciores sint, quia in his, etiam si unus tantum esset, remanet jus Collegii *Gloss. in c. perpetuo 7. h. t. in 6.* Ita ut possint h. pauciores in tali casu vel statim, eodemque contextu, decretum electionis suae, si in ea persistant, promulgare, vel novum Scrutinium inchoare, exclusis illis, qui indignum scienter elegerunt. Si vero omnes deliquerunt indignum eligendo, potestas providendi, in Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis ad Summum Pontificem, pro eâ vice, de jure antiquo devolvitur, uti & in Ecclesiis inferioribus ad eum superiorem, cujus est electum confirmare, *c. quamquam 18. h. t. in 6.* Quae devolutio etiam fit in eo casu, quo in secunda electione delinquant, indignum eligendo, qui in prima electione non deliquerunt, cum in tali casu etiam poenam privationis incurrant *c. bona 23. juncta Gloss. V. & non h. t.* quae tamen poena, nec ab his, nec ab illis incurritur, nisi subsequuta sit communis electio, ex votis male eligentium, ita ut, quamvis Scrutinium publicum sit, poenam tamen hanc non incurrant, sed ad aliud Scrutinium procedere possint, cum verba poenalia non loquantur de solo Scrutinio indigni, sed de electione indigni,

ut constat etiam ex *cit. Capit. perpetuo 7. h. t. in 6.* possunt tamen, si volint, qui soli habiles sunt in tali casu eligendi Praelati, etiam illos ad coeligendum admittere, qui propter indigni electionem pro illa vice privati sunt jure eligendi, uti notat *Gloss. in c. cum Vinconiensis 25. V. admiserant, h. t.* Cum privatio talis fiat in favorem dignè eligentium, cui cedere possunt. Sive tamen ad hanc secundam electionem gratiose admissi fuerint, qui propter indigni electionem pro ea vice jure eligendi privati fuerunt, sive exclusi fuerint, ad tertiam tamen electionem, si tertia facienda est, eò quòd secunda effectum suum sortita non fuerit, admitti debent, ut Pontifex decidit *in cit. c. cum Vinconiensis 25. h. t.* cum isti suspensi non sint ab officiis, quorum actus est electio, sed jure eligendi tantum sint privati pro una vice.

§. VIII.

De Electione à Capitulo factâ in discordia, concurrente postulatione; factâ, partim de persona dignâ, partim de indignâ.

SI postulatio, & electio concurrant in discordia, ita uti aliqui Capitularium v. g. eligant, alii postulent aliquem, ut admitti possit postulatio facta de digno, rejectâ electione, requiritur, ut duae partes postulantium in postulandum consentiant, prout superiore *tit. §. 4.* jam dictum, & habetur in *c. scriptum 40. h. t.* si vero indignum postulaverint duae partes, quem ignorabant tamen indignum, eligentium vero tertia pars, vel minor etiam dignum elegerint, reprobatam postulatio quam electio, illa quidem,

quia facta est de indigno; hæc verò quia minor pars Capituli in eam consentit; cum enim in tali casu, quo indignum quidem, ignorantes tamen postulaverunt dux partes Capitularium, privatæ hæc non sint jure suo eligendi, consequenter à tertia parte electus, non est à majore parte Capituli, jus eligendi habentis, electus, ergo nulla est talis electio.

§ IX.

Ad quos pertineat potestas eligendi, si Capitulares inhabilem, sive postulandum, sine licentia, ac dispensatione superioris, ad administrationem receperint?

Resp. pertinere ad eos Capitulares, quamvis pauciores sint, qui non consenserunt, ut postularus, ante admissionem postulationis ad administrationem aliquam admitteretur; si verò omnes in eo admittendo consenserunt, & deliquerunt, ad superiorem, ad quem postulati admissio pertinet, devolvitur jus providendi tali Ecclesie *c. bona 23. h. e.* cum enim illi, qui talem admittunt ad administrationem ante postulationis admissionem, pro eâ vice privati sint jure eligendi, consequenter dicto modo fit devolutio, vide quæ in pari casu dicta sunt §. 7.

SECTIO II.

De electis, vel eligendis ad Pralaturas, & dignitates Ecclesiasticas.

§. I.

De qualitatibus requisitis in eo, qui eligendus est in Episcopum.

Quatuor qualitates requiri in eo, qui promovendus est in Episcopum ex *c. cum incunctis 7. h. t.* patet, ætatis scilicet maturitas, morum honestas seu probitas, litterarum scientia, & ut sit legitimo matrimonio natus; si enim, ut Pontifex in hoc Capitulo loquitur, in promovendis ad quævis officia Ecclesiastica hæc qualitates requirantur, multò magis in Episcopo hæc requiri debent; & quidem circa ætatem statuit in hoc ipso Capitulo Pontifex *juxta Concil. Lateranensis decretum*, ut nemo in Episcopum eligatur, nisi annum ætatis 30. compleverit. De scientia verò, quamvis Pontifex asserat in *c. nobis 19. h. e.* desiderandam quidem eminentem, tolerandam tamen competentem, ut muneris sui necessitati possit satisfacere, ut dicit Trident. sess. 22. c. 2. de reform. & ideo vult, ut talis eligendus vel Doctor sit, aut Licentiatuſ in sacra Theologia, vel jure Canonico, vel saltem publico aliqujus Academia testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Qualis autem vitæ morumque probitas requiratur in eo, qui eligendus est in Episcopum, describit Sanctus Paulus ad Timoth. c. 3. & ad Titum c. 1. Quod autem ex legitimo Matrimonio natus esse debeat, qui in Episcopum est eligendus, ex *c. innotuit 20. h. t. patet.* & quamvis cum illegitimè nato dispensatum jam fuisset, ut ad alias dignitates Ecclesiasticas, Episcopali inferioribus, eligi posset, non tamen vi talis dispensationis eligi posset ad dignitatem Episcopalem, aut hac majorem, prout sumitur ex *citat. c. cum Vintoniensis.*

§. II.

De qualitatibus requisitis, in promovendis ad dignitates Episcopatu inferioribus, & ad beneficia curata.

Eadem

Eadem quidem qualitates requiri, quæ superiore §. referebantur ex *c. cum in cunctis* patet, ita tamen, ut circa quædam sit aliqua diversitas. Sic ad beneficia, quæ curam animarum annexam habent, nemo assumendus dicitur, nisi 25. ætatis annum attingerit saltem, & ordinem sacrum ad beneficium tale requisitum saltem intra annum suscipiat, prout infra in *tit. 14.* dicitur: ad beneficium tamen parochiale ita hæc ætas requiritur, ut si alicui eam non habenti, quamvis ad ordinem presbyteratûs dispensatus sit, beneficium parochiale conferatur, collatio nulla sit, ut colligitur ex relato *c. cum in cunctis §. inferiora*, & constat ex *c. si eo tempore de rescript. in 6.* & ex *c. licet Canon 14. h. t. in 1.* Nisi accessoriè tantùm unita esset Ecclesia parochialis dignitati alicui, aut Canonici, quo in casu eadem ætas sufficit ad Parochialem accessoriè unitam, quæ requiritur ad beneficium principale.

§. III.

Quenam qualitates sive conditiones requirantur, ut alicui commendari possit Ecclesia Parochialis?

Si perpetuò alicui in commendam datur Ecclesia Parochialis, cum talis perpetua commenda æquiparetur beneficio, & vim ac effectum habeat tituli, quamvis de jure Canonico nulla illius habeatur notitia, quia tamen usu & consuetudine introducta est, easdem etiam qualitates de se requirere videntur, quæ requiruntur in beneficiato Ecclesiæ illius: si verò in commendam tantùm temporalem Ecclesia alicui committatur, ut

curam illius habeat, dum idoneus Rector instituat, debet is esse actu Sacerdos: sicuti autem perpetua commenda conferri non potest, nisi à Pontifice, ita talis temporalis (ordinariè ad sex menses) commenda conferri alicui ab Episcopo potest de jure antiquo, de jure verò *Tridentini sess. 24. c. 18. de reform.* non tam commendatarius temporalis, quàm vicarius institui debet, cui Ecclesiæ talis cura incumbet, & congrua portio ex redditibus Ecclesiæ detur.

§. IV.

De illis, qui eligi prohibentur ad Prælaturas & dignitates Ecclesiasticas.

Generatim loquendo impediuntur aliqui ad Prælaturas Ecclesiasticas ob impedimentum naturale, aliqui ob crimen, seu defectum morum; alii ob aliud impedimentum Canonicum. Naturâ ineligibleibiles sunt furiosi vel fatui *argu. c. venerabilem 34. h. t.* vel qui vitio corporis laborant, ob quod suo munere, honestè, & decenter fungi non possunt; vel qui illegitimè nati sunt; aut requisitam ætatem nondum obtinuerunt, cum valdè periculosum sit, præponere regimini aliorum, qui non noverunt gubernare se ipsos *c. indecorum 3. de ætate & qualitate.*

Ob crimen, & defectum morum eligi prohibentur, qui propter crimina sunt infames (his enim portas dignitatum in damnum Ecclesiæ non patere ex *c. inter dilectos. 11. de Excess. Pralat.* certum est) sive deinde juris sive facti infamiâ laborent, usque dum, si infamiâ juris laborent)

rent (per iudicis scil. sententiam de crimine condemnati, quod ex jure secum trahit infamiam) per legitimi superioris dispensationem in integrum sint restituti: si verò infamiã Facti laborent, ita ut propter crimina sua publicè nota pessimè apud plerosque audiant, usque ad publicam, & constantem emendationem. Est autem criminosi infamis electio, si electus sit juris infamiã infamis, ipso jure nulla (cùm enim ipso jure hi tales acquisitis dignitatibus priventur, multò minùs ad eas acquirendas de jure admittuntur) si verò Facti infamiã laboret, in foro externo irrita quidem est talis electio, ut à iudice cassari possit, in foro tamen conscientiarum potest Prælaturam, ad quam electus est, recipere & retinere, si nemo ipsi defectum objiciat, & speret, quòd intra breve tempus per constantem & publicam emendationem sit infamiarum notam aboliturus *argu. relati c. inter dilectos*. In specie autem ob crimen eligi prohibentur Sacrilégi, *argu. relati c. venerabilem*. ambitiosi, qui scil. in sui electionem absolute consentiunt ante capitulare electionis decretum formatum & publicatum, *c. cum post petitam 46. h. t. falsarij Litterarum Apostolicarum c. ad falsariorum 4. de crimine falsi*. usurarij manifesti, & notorij, uti & publici aleatores, *c. inter dilectos 11. de excess. Pralat.* perjuri *c. querelam 10. de jure jurand.* Simoniaci *c. super eo 12. h. t. &c. Marhaus 23. de Simonia &c.*

* * *
* *
*

§. V.

De iis qui eligi prohibentur ob contractas censuras, vel irregularitates, vel ob alias causas, & impedimenta.

1. **E**lgi non possunt excommunicati excommunicatione majore, quamvis tolerati sint, ad Prælaturam Ecclesiasticam, ita ut eorum electio sit irrita *c. postulastis 7. de Cleric. Exco.* (cùm enim excommunicatus tali excommunicatione sit omnis juris Ecclesiastici acquirendi incapax, consequenter etiam inhabilis est, ut ad Prælaturam Ecclesiasticam eligatur) & quamvis etiam, electio, de excommunicato minore excommunicatione, scienter facta non teneat, vel saltem irritari possit, si tamen cum ignorantia probabili minoris excommunicationis electus est aliquis, tenet electio, uti ex alibi dicendis patebit.
2. Elgi non possunt suspensi, sive ab homine, sive à jure suspensi sint, sive suspensi sint ab officio tantùm, sive tantùm à beneficio, sive ab utroque: neque enim potest novum beneficium, aut novum jus ad beneficij fructus acquirere ille, qui ab exercitio, aut à jure percipiendi fructus sui beneficij, vel beneficij ab absolute suspensus est.
3. Nec interdicti personaliter eligi possunt, nec irregulares ex delicto aut defectu; nec schismatici, quamvis ex schismate ad unitatem Ecclesiæ reversi sint, nisi Papa cum illis dispenset, aut ab interdicto absoluti sint, *c. ult. de Cleric. exco. c. is qui §. is verò de sent. exco. in 6. c. quia diligentia §. h. t.*
4. Qui semel electus est ad Prælaturam, & ob vitium Personarum repulsus fuit,

fuit, non potest iterum eligi (nondum plenè curatus, aut emendatus, aut dispensatus) nec ad eandem, nec ad aliam Prælaturam; si verò electio, aut nulla fuit, aut cassata fuit, non ob vitium Personæ, sed ob aliam quamcumque causam, ob modum v. g. seu formam non servatam &c. tum iterum eligi potest ad eandem Prælaturam, prout habetur in *c. super eo 12. h. t.* excepto casu Simonie, de quo infra.

5. Ineligibilis etiam est ad Prælaturam, qui plura beneficia incompatibilia, electionis tempore, absque dispensatione pontificia, simul retinet *c. dudum 54. h. t.* ita ut ejus electio ipso jure sit irrita, tanquam indigni, & vitæ ac moribus improbi; quod etiam de jure novo juxta *extravagantem. Execrabilis Joan. 22. de prabend. verum est.*

§. VI.

An in Episcopum vel Prælatum eligi possit Extraneus, qui non est à Corpore, seu Collegio Ecclesie.

Resp. Conveniens quidem esse, ut unus è gremio sive Capitulo Ecclesie eligatur, si idoneus adsit, ita ut non possit invitis Canonicis extraneus obrudi, cum Ecclesie necessitatibus meliùs provisum videatur, si unus ex illius gremio eligatur, cui suæ Ecclesie necessitates magis cognitæ sunt, absolute tamen hoc necesse non est, cum possint Canonici favori pro se introducto cedere, ut ait Pontifex in *c. cum nobis 19. h. t.*

SECTIO. III.

De preparatoriis ad Electionem, sive de illis, quæ ad illam præcedere debent.

§. I.

Quenam ante Electionem præmittenda, & observanda sunt?

Requiritur priusquam ad Electionem deveniatur, ut Ecclesia illa suo Præsule viduata sit, sive ut vacet, non tantum de facto, sed de jure *c. quia propter 42. h. t.* ita ut vivente Prælate, quamvis de vita illius jam conclamatum sit, nihil collegialiter tractare possint Capitulares, quod ad futuram electionem necessarium est, prout sumitur ex *c. bone 36. h. t.* & non tantum talis tractatus, ante mortem Episcopi factus ipso jure nullus sit, ob defectum potestatis in Capitularibus, sed etiam electio, vi talis tractatus ante mortem habiti, post mortem consequens, annullari, & cassari debeat, ceu facta contra juris dispositionem: & quamvis decens non sit, ut de electione successoris tractetur à Capitularibus collegialiter, ante sepulturam Prælati defuncti, juxta *relat. c. bona*, absolute tamen hoc fieri potest, cum Ecclesia absolute vacet, & si necessitas urgeat, licite etiam fieri potest.

§. II.

De vocandis Capitularibus ad Electionem.

Vocandi sunt, cum Electio fuerit celebranda, omnes absentes, ut compareant, & sint præsentés, sive ex communi

muni jure, sive ex speciali privilegio, sive ex consuetudine, aut alio titulo jus eligendi habeant, *c. quia propter 42. b. t.* nisi notoriè impediti aut prohibiti sint, & sic ab eligendo excludantur; sicuti enim non excludi debet, qui jus habet ad eligendum, sic frustra vocaretur, qui notoriè impeditus, aut prohibitus est; & hinc vocari non debent, qui vel ob defectum ordinis, vel ob defectum ætatis eligere non possunt *c. ex eo 32. b. t. in 6.* neque etiam vocari debent, qui ob delictum privati sunt jure eligendi, vel qui notoriè excommunicatione majore ligati sunt, vel suspensi, vel interdicti, vel irregulares, aut ex alio capite ad eligendum inhabiles; neque denique vocari debent, qui ita à loco electionis faciendæ absunt, ut sine periculo vocari, expectari, aut venire non possint *c. sicut 28. juncta Gloss V. sine pericula h. t.* aut ita remotè distant, ut intra tempus à jure præfixum, aut legitime juxta loci consuetudinem præfigendum, commodè accedere non possint, *c. cum inter 18. b. t.* aut nescitur, ubi morentur: rectissimè tamen circa hanc absentium vocationem, Ecclesiæ illius, de cujus Prælato eligendo agitur, consuetudo attenditur, cum ipsa etiam jura diversimodè de his vocandis loquantur, attendendo scil. diversarum Ecclesiarum diversas consuetudines, & concedant etiam ob Ecclesiæ necessitatem, aut utilitatem, tempus à jure definitum ad electionem faciendam, prorogari *argu. c. ne pro defectu 41. h. t.* ita ut Capitulares præsentis, qui longius absentes vocaverunt, præfigendo illis terminum, intra quem adesse debeant, non possint illis

absentibus procedere ad electionem, ante terminum præfixum elapsum, si sine præjudicio Ecclesiæ hoc fieri possit. Nullus tamen, quamvis vocatus sit, tenetur electioni adesse, cum quilibet favori pro se introducto cedere possit, & quamvis aliqui cæpto jam de electione tractatu, sine causâ discedant, valebit tamen electio à præsentibus facta, illis etiam non revocatis, cum semel illos vocatos fuisse sufficiat, & per talem sine causa fictum discessum juri suo tenuerint videantur, *c. cum nobis 19. b. t.* nisi aliud circa hæc statuta talis Ecclesiæ consuetudo, aut illius necessitas jubeat.

§. III.

De electoribus contemptis, seu non vocatis ad electionem.

Contempti censentur illi electores, qui, cum vocari potuissent, & debuissent, vocati tamen ad electionem non sunt, vel certè tam tempestivè vocati non sunt, ut commodè ad electionem venire potuerint; & quamvis aliqui putent, etiam illos contemptos haberi debere, & posse, qui vocati quidem sunt, ut tractatui de statuendo electionis die intersint, adesse tamen huic tractatui noluerunt, postmodum tamen statuto electionis die vocati ad electionem amplius non sunt, rectius tamen putant alij, hos de contemptu agere non posse, si diem electionis futuræ alitè resciverunt, vel absolute responderunt, nollesse, vel non posse huic electioni adesse, cum in hoc casu satis favori suo renuntiaverint, ut ait *Gloss. in c. Ecclesia 57. V. vocato h. t.* in priore verò casu, juxta *regulam*

lam 31. in 6. certiorari ulterius non debeat, qui certus jam est.

In casu tamen, quo aliqui di&o modo contempti fuerunt, electio quidem facta, casu quo duæ partes eorum, qui potuerunt, & voluerunt, electioni adfuerint, ac alia observata fuerint, velut de jure valida subsistit, quia duæ partes tales Collegij seu Universitatis, totius Collegij vicem exhibent juxta *Gloss. in l. nulli 3. V. dua partes FF. quod cuius. Univerf. nom.* possunt tamen contempti agere, etiamsi unicus tantum sit, ad rescindendam Superioris auctoritate electionem talem, se contemptis, peractam; ob injuriam scilicet illis factam, prout expressum habetur in *c. quod sicut 28. h. e. juncta Gloss. V. consentire*, quamvis electus ille confirmatus, imò consecratus jam esset, nisi post cognitam electionem, se contemptis, factam, ob bonum pacis, in eam postmodum consenserunt, & sic juri suo, & favori pro se introducto cesserunt. Imò si jus eligendi alicui competat, non tantum ratione Canoniciatus, quem habet, sed ratione Dignitatis, potest etiam successor in Dignitate de contemptu agere, ut tradit recepta *Gloss. V. consentire*, cum injuria, quæ illata est dignitati, non expiret cum eo, qui dignitatem habet *c. si gratiose §. de Rescript. in 6.* Quod si tamen Capitularis absens, & nunquam citatus, aliunde resciat diem electioni præfixum, probabile est, quod de contemptu agere non possit ad rescindendam electionem; neque enim scienti denuntiatio faciendâ est juxta *Reg. 31. in 6.* si ea fieri tantum debeat, ad notitiam rei habendam, sicuti fieri debet in casu electionis.

Compend. Pirhing.

§. IV.

An Elector absens Procuratorem constituere possit, qui suo nomine, & loco eligat, vel per litteras suum votum seu suffragium dare possit.

Resp. 1. Possit Procuratorem constituere, qui sit de gremio Capituli, si Capitularis absens quidem sit, sit tamen in loco, unde vocari debeat, tam tempore vocationis, quam tempore electionis, & justo impedimento detineatur, ob quod ad electionem venire non possit, de quo, si opus fuerit, sive si requiratur, fidem faciat juramento, uti Pontifex statuit in *c. quia propter 42. h. t. §. illud autem*. Quamvis enim ordinariè per Procuratorem quemcunque in aliis negotiis agere quis possit, speciale tamen hoc est in casu electionis, ubi videtur electa industria Personæ eligentis, & major cautela necessaria censetur; & hinc possunt quidem juramentum de impedimento legitimo Electores remittere, cum potissimum sit in favorem eorum introductum, & ob hanc etiam rationem extraneum admittere, ut procuratorio nomine loco absentis legitimi Capitularis eligere possit, requiritur tamen, ut omnes Capitulares præsentis unanimi consensu, & nemine contradicente, procuratori juramentum, aut probationem impedimenti remittant, aut extraneum admittant *argu. c. scriptum 40. h. t.*

Quod si verò absens ob legitimum impedimentum ab Electione, procuratorem constituere velit, potest vel unum tantum de gremio Capituli, vel plures etiam constituere, prout ipsi expressè conce-

conceditur, in relato *c. quia propter*. Ita tamen ut singulis in solidum committat potestatem suo loco eligendi, ut scilicet unus sine altero eligere possit, & uno impedito, aut recusante, alter vices suppleat, & inter hos detur locus preventioni, nisi ex mandato procuratorio ille admittendus videatur, qui priore loco nominatus est: qui duo quidem vota habebit, unum ex proprio nomine, tanquam Capitularis illius Ecclesie; alterum nomine procuratorio, illius scilicet nomine, cujus procuratorem agit; in casu tamen, quo cum mandato generali tantum constitutus est, non potest in scrutinio alium suo nomine, & alium illius nomine, cujus procuratorem agit, nominare, prout expressè statuit Pontifex in *c. si quis 46. h. t. in 6.* nisi de speciali Persona eligenda speciale mandatum habeat: sicut enim in casu generalis tantum mandati constituti Procuratoris industria relinquatur, quæ nam Persona digna videatur, ut eligatur, non possit autem idem ipse jam hunc, jam alterum dignotem altero judicare, consequenter in casu talis generalis mandati ad eligendum, non potest alium suo nomine, alium procuratorio nomine nominare, sicuti potest in casu specialis mandati ad specialem personam procuratorio nomine nominandam.

Resp. 2. Casu quo nullus ex gremio in se suscipere velit procuratoris officium, in ordine ad eligendum, absentis nomine, neque Capitulum velit extraneum admittere, non potest absens Capitularis per litteras suum suffragium, & votum submittere, si accuratè servari debeat in tali electione forma scrutinij in relato *c.*

quia propter præscripti, ut patet ex cit. c. si quis. cum enim juxta *c. Quia propter*, non ante scrutinium, sed in hoc secreto, & sigillatim suffragia ferenda sint, consequenter nullam est suffragium, quod ante scrutinium scriptum est; nisi per conspirationem, & fraudem nullus procuratoris in se munus suscipere velit, quo in casu impeditus Capitularis, qui legitime procuratorem constituere vult, potest de injuriâ, & contempnu agere, ac petere rescissionem electionis argu. *c. cum dilectus, 32. h. t.*

§. V.

De expensis faciendis pro funere Prælati defuncti, & Electione Successoris.

PRO exequijs & funere defuncti ordinarij, & moderati sumptus, pro famulis etiam, & officialibus defuncti &c. debent præstari ex redditibus Ecclesie vacantis, seu ad mensam Episcopalem spectantibus; & si hi non sufficiant, debet etiam Capitulum ex redditibus suæ mensæ, subsidium afferre, cum non tantum Ecclesie, sed ipsius etiam Capituli intersit, honorifica Prælati sepultura. Expensas autem in electionem successoris necessariò faciendas, Ecclesia vacans omnes subministrare debet, non tantum, quæ fieri debent in nuntijs mittendis ad convocandos absentes Capitulares, in Notarios, Jurisperitos necessarios &c. sed illa etiam, quæ fieri debent ad petendam confirmationem &c. *s. ut præterito 45. h. t.* Cum hæc omnia fiant principaliter in bonum Ecclesie. Quod si verò electio oppugnetur, quis

ex-

expensas suggerere debeat opponentibus, aut prosequentibus eam, ex diversis juribus desumi debet: si enim major pars Capitularium, electionem factam contra minorem partem opponentem prosequatur, expensas subministrare debent prosequenti parti Prælatuæ bona, dummodò bonâ fide agat, (quia habet præsumptionem pro se) sive vincat, sive succumbat: minor verò pars, si prosequatur electionem contra majorem partem, aut opponat se contra electionem à majore parte factam, expensas ad hanc litem necessarias ipsa facere debet, & si non vincat, repetere non potest ab Ecclesia, cum non præsumatur, in utilitatem Ecclesiæ egisse: quod longè verius est, si unus tantum contra reliquos in electione concordet agat, & succumbat, vel si ipse electus contra majorem Capituli partem se opponat, sui electionem defensurus, & succumbat, cum in talibus casibus potius præsumatur suam negotium tales agere, quàm negotium Ecclesiæ.

§. VI.

De Administratore constituto, sede vacante, ejusque potestate, & ad quem spectent fructus, seu redditus Prælatuæ vacantis?

Resp. 1. De jure communi quidem & ordinario, vacante sede, ad Capitulum spectat administratio. *c. hinc que 11. & c. cum olim 14. de majorit. & obed. sæpè tamen alius à Capitulo constitui solet, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus administrator, cui tamen, quamvis cum plenâ & liberâ potestate constitutus sit, non competit collatio*

beneficiorum, ad solum Episcopum pertinens, nisi à Pontifice ille datus sit *c. is cui 42. h. t. in 6. juncta Gloss. V. soli.* aut alienatio bonorum immobilium Ecclesiæ, quæ, nec adhibitâ etiam solemnitate, administratori à Papa etiam constituto, in *relat. c. is cui.* conceditur.

Resp. 2. De redditibus sive fructibus Ecclesiæ vacantis nihil sibi usurpare, aut occupare posse Capitulares, sub pœnâ suspensionis ab officio, & quibuscunque beneficijs, usque ad plenam omnium occupatorum restitutionem c. quia sæpè 40. h. t. in 6. cum enim bona talia ad Prælatuam pertineant, & Capitulum illa debeat gratis administrare, sicuti tutor pupilli bona, consequenter, vel in utilitatem Ecclesiæ expendenda sunt, vel futuro successori per administratorem reservari debent; quam constitutionem extendit *Clement. statut. 7. h. t.* ad omne emolumentum proveniens ex jurisdictione, & ex sigillo curiæ Episcopalis, aut quovis alio titulo (ut ne scilicet Capitulares ansam arripiant differendi electionem) nisi certis dignitatibus vacante sede, jurisdictione ex consuetudine, privilegio, vel alio jure speciali competat, ut emolumenta etiam inde provenientia participare possint. Imò Laici, qui Regalia, Jus advocatiæ, vel custodiæ in bonis Ecclesiasticis sibi de novo vendicant, & ex hoc titulo bona vacantis Ecclesiæ usurpare præsumunt, excommunicantur in *c. generali 13. h. t. in 6.* uti & Clerici, qui, id ut fiat, positivè procurant; quam tamen excommunicationem non incurunt illi, qui sub titulo quidem Regaliorum, Custodiæ, vel Advocatiæ, ex fundatione

ditione tamen, aut ex antiqua, & præscripta (saltem immemorabili) consuetudine sibi competente administrant Ecclesiam (saltem in temporalibus) & fructus (modicos) vacantis Ecclesie percipiunt.

SECTIO IV.

De forma Electionis, sive variis modis eligendi.

EX *c. quia propter 42. h. t.* habetur, quod certæ quædam solemnitates ad electionem requirantur, quarum aliquæ sunt accidentales tantum, quæ omisæ non faciunt irritam electionem, uti sunt Missa de Spiritu S. in die Electionis; Communio eligentium; pulsus campanæ, ante horam electionis ad Capitulum convocandum; invocatio Spiritus S. per illius hymnum recitatum; protestatio ab aliquo totius Capituli nomine facta, contra eos, qui jus suffragij non habent; absolutio ab omnibus censuris, in ordine ad effectum electionis, ab eo facta, qui jus tale absolvendi habet; tractatus in quo plures Capitulo proponuntur, & nominantur digni ad electionem &c. aliæ sunt substantiales, necessariæ ad formam, quæ adhibetur, & sine quibus nulla est electio: potest autem fieri electio, vel per scrutinium, vel per viam compromissi, vel per viam inspirationis: de hac posteriore formâ nulla amplius fit mentio, cum illa fiat sine tractatu præcedente, ex concordia electorum suffragio, in unum consentientium, dictante utique Spiritu S. De alijs duabus formis plura requiruntur, & 1. quidem de forma scrutinijs, quæ plures

partiales actus continet, ipsum scilicet scrutinium, seu secretam suffragiorum collectionem per scrutatores à Capitulo electos factam; scrutinijs deinde publicationem, suffragiorum collationem, & denique decretum Capitularis, seu communis Electionis, ejusque promulgationem.

§. I.

De Scrutatoribus constituendis in Electione, quæ fit per formam scrutinijs, & de modo, quo scrutinium fieri debet.

Resp. Pontifex in relat. *c. quia propter* 1. Electoribus omnibus, qui volunt & possunt electioni adesse collegialiter congregatis, tres à Collegio, fide dignos, assumendos scrutatores; & quamvis etiam pauciores (præsertim ubi Capitulum numerosum non est) & extranei etiam assumi possint, ut advertit etiam *Gloss. V. sanior, & V. vivis*, dummodo extranei non sint Laici, prout etiam in pluribus Ecclesijs Germaniæ usu receptum est; tutius tamen est, ad omnem contradictionem contra electionem præcavendam, ut exactè observetur relati *c. quia propter*, constitutio citra scrutatores ex gremio Capituli assumendos, fidelius ex præsumptione non vanâ suæ Ecclesiæ commodum procuraturos, quam extranei: valebit tamen scrutinium, quod illorum aliqui, quibus jus eligendi competit, inchoant, si nemo præsentium contradicat, quamvis expressè nominati non sint (cum taciturnitas in tali casu favorabili pro consensu habeatur) ita tamen ut Capitulo semper jus remaneat, non tantum hos, sed etiam expressè

expresse constitutos, ex causa, etiam re non amplius integra, revocandi.

Resp. 2. Pontifex in relat. c. quia propter. Scrutinium debere fieri secreto, & sigillatim, diligenter, & ordinatè. Secretò quidem, ut singuli Electores viva voce coram scrutatoribus proferant, quem eligunt, & aliquis scrutatorum scribat nomen electi (ita tamen ut secreto huic non obsit, tabellionem etiam, & testes, quamvis Laici sint, ad tollendam omnem fraudis suspicionem adhibere) vel ut in scheda votum suum scribant eligentes, & scriptum, ac clausum deferant, vel dent scrutatoribus. Sigillatim fieri censetur, ut singuli, nemine, qui jus eligendi habet, & electioni huic potest, & vult adesse, prætermisso, taliter secretò exquirantur, ut nullus coëligentium de alterius voto notitiam habeat, quò major scilicet in votis dandis sit libertas, si nemini coëligentium constet de alterius voto. Diligenter autem fieri censendum est, si exquirantur etiam electores, ob quæ merita, & quo zelo, hunc præ alio nominent, & quæ sint qualitates nominati, cum in tali electione non sufficiat pura tantum conscientia, sed rationis etiam iudicium. Ordinatè tandem fieri censetur, ut ordo servetur inter scrutandos, ut primum votum primò exquiratur ab eo, qui toti Capitulo præest, deinde à se ipsis mutuo suffragia exquirant scrutatores, si tamen ipsis jus eligendi competit, & denique ab aliis Capitularibus, prout prærogativa, aut recepta consuetudo postulat: quæ etiam attendi debet in exquirendis eorum votis, qui quidem in eadem civitate forassis existunt, ob infirmitatem tamen v. g. loco electionis

interesse non possunt, & per se tamen volunt suffragium suum dare, ita ut horum suffragium missi ex Capitulo scrutatores ab illis requirere, & excipere debeant, ac statim ad Capituli locum redeant: & quamvis scrutinium fieri debeat ita continuato actu, ut nullà alià actione extraneà interrumpi debeat, si tamen multitudo eligentium non patiatur, ut eodem die, omnes eligendi facultatem habentes exquirantur, potest illius continuatio in alterum diem differri, cum ut sic moraliter adhuc continuum habeatur tale scrutinium. Vult etiam Pontifex in c. 2. h. t. in 6., ut electorum suffragia sint pura, absoluta, & certa, ita ut alternativa (*eligo Titium vel Cajum*) conditionata (*eligo Cajum, si eum etiam Decanus elegerit*) & incerta vota (*eligo eum, in quem Decanus consentit*) sint absolute nulla, & pro non datis habeantur; non quidem quasi jure eligendi privati essent, qui talia vota dederunt, cum possint, saltem ante publicationem scrutinij, errorem hunc in voto alternativo, conditionato, aut incerto dando commissum emendare, qui ita erraverunt, sed quòd talium votorum, si non corrigantur, nulla ratio sit habenda.

§. II.

De Publicatione Scrutinij.

Peracto scrutinio, ubi omnium vota collecta fuerunt, & in scriptum redacta, mox, unoque contextu, seu nullo alio actu extraneo interposito, facienda est eorum publicatio (sine quâ nulla esset Electio) coram omnibus, à scrutatoribus, vel ab uno eorum, aliorum nomine, aut quocunque alio à Capitulo vel

à recepta consuetudine ad hanc publicationem faciendam substituto, non quidem quasi nomina eorum, qui vota dederunt, publicari debeant, sed ut appareat, quis, vel qui nam nominati fuerint, ut habetur in *relat. c. quia propter*.

Effectus autem huius publicationis est, ut eâ factâ Electores variare nequeant, datum suffragium revocando, & alteri novum dando, quia post publicationem hanc factam jam censentur plene suo functi officio à jure ipsis concessio, ita, ut, quæ subsequuntur, necessariò subsequantur, ad quæ cogi etiam possint Capitulares per superiorem, cujus est factam electionem confirmare, si morari vellent, *c. publicato, 58. h. t.* & nulla sit electio, si post Scrutinium moram trahant Capitulares, & ad electionem faciendam devenire morentur *c. cum post 46. h. t.* ita ut si dolosè, & in fraudem Canonis morentur, compelli debeant etiam post moram ad electionem faciendam Capitulares, quæ in tali casu valida erit, quamvis post moram notabilem facta, cum negotium electionis, per scrutinium, & huius publicationem ceptum perfici debeat, ut habet *Glossa in relat. c. publicato. V. compellantur*.

Hæc tamen, quæ de non facienda variatione post publicatum scrutinium dicta sunt, intelligi debent, 1. Si non contra formam juris peccatum sit, neque peccat contemptus unus scrutinium irritari. 2. Nisi facta publicatione appareat, quod communis electio ex tali scrutinio fieri non possit, cum major & sanior pars Capituli in unum aliquem non consenserit, vel nisi appareat, indignum fuisse nominatum, qui eligi non

possit; vel juri suo renuntiaverit nominatus in scrutinio, cum in talibus casibus per variationem nemini fiat præjudicium.

§. III.

De collatione suffragiorum.

EX *relat. c. quia propter*, ulterius habetur, quod post publicatum scrutinium, statim debeat fieri suffragiorum collatio, vel ab ipsis scrutatoribus, si tacite vel expresse ad hanc ipsam collationem faciendam à Capitularibus approbentur, vel ab aliis ex consuetudine recepta, aut mandato Capitularium deputatis, ut appareat, quis à majore, & saniore parte Capituli nominatus sit, ita ut hac omisâ collatione nulla sit electio *c. Cumana 50. h. t.* Facienda autem est collatio, tum numeri ad numerum, tum zeli ad zelum, tum etiam meriti ad meritum, ut constat ex *c. in Genesi 55. h. t.* Censetur autem numeri ad numerum facta collatio, si attendatur, in quem major pars Capituli præsentis consenserit; Zeli verò ad zelum collatio tum ficti censetur, si ad ipsorum eligentium intentiones, & motiva, quæ exposuerunt, & ex quibus ad hunc aliis præferendum moti fuerunt, attendatur; qui zelus etiam sub nomine sanioris partis Capituli venit, ita tamen ut hæc majoris zeli collatio sæpius præsumatur in electionibus ex solo majore numero Capituli in unum consentientis, & semper omittatur hæc collatio zeli ad zelum, uti etiam meriti ad meritum, quis præ altero scilicet mereatur dignitatem illam, ad quam fit electio, si duæ partes præsentis Capituli in unum aliquem consenserunt, uti colligitur ex *c. si quando 9. h. t. in 6.* vel si per pri-

privatis schedas fit Scrutinium, quo in casu pro probitate eligentium, juramento sæpius ad dignissimum eligendum adstrictorum præsumitur *Clement. 1. §. de muni de V. S.* & si nullum dubium super habito Scrutinio, aut qualitatibus nominati, &c. moveatur, sufficiat sæpe generalis aliqua collatio.

§. IV.

De Electione communi, seu Capitulari, & solemnii.

Collatione facta, si appareat, in quem major, & sanior pars Capituli consenserit & dignus hic sit, ac habilis, fieri debet statim, eodemque contextu, antequam ad alia extranea divertatur, nisi necessitas aliud jubeat, decretum electionis, & omnium nomine ab uno, qui præest V. G. Capitulo, vel alio quocunque juxta loci consuetudinem, aut Capitularium voluntatem, publicè promulgari, quis sit electus, uti iterum ex relat. *c. quia propter*, habetur; forma autem Decreti hujus, & hujus publicationis communiter hæc est: *Ego N. nomine meo, & omnium eligentium mibi que consentientium, invocata gratia S. Spiritus, in Episcopum, vel Abbatem hujus Ecclesie N. eligo & electum pronuntio, & coram vobis publico, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Et hinc Clandestinæ electiones, quæ non publicantur in Capitulo, aut quæ fiunt clamculum in locis seu conventiculis occultis, reprobantur in relato *c. in Genesi*, & in *c. Ecclesia 48. b. 1.* quæ sine verbali promulgatione facta fuit, vel deportationem V. G. ad aram, &c. si tamen sint Electiones Prælatorum Ecclesiasticorum, in

quibus observari debet forma *c. quia propter*.

§. V.

De Electione faciendâ à majore & saniore parte Capituli.

Resp. 1. à minore Capituli parte facta electio, quæ jure naturali etiam irrita est, non potest convalescere, per accessionem votorum, si ea ab aliis fiat, post decretum electionis communis factum, & solemniter promulgatum (ut patet ex *c. auditis 29. b. 1. quod enim initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere. juxta Reg. juris 29. FF. de Reg. juris*) si tamen talis accessio fiat post promulgatum quidem scrutinium, nondum tamen factum aut promulgatum, electionis Capitularis decreto, eo quod ex Scrutinio illo nulla Capitularis electio fieri possit, valida erit electio, si major pars Capituli in unum aliquem taliter consentiat. Consentit autem major pars Capituli in unum consentire, non quidem, si plures Capitulares tantum sint pro aliquo, & pro aliis sint pauciores, sed pro quo stat major pars Capituli præsentis, ita ut plus, quam dimidia pars præsentium, & volentium eligere, in unum aliquem consenserint, modò duæ partes eorum, qui volunt, & possunt adesse, præsentibus sint, prout patet ex relat. *c. Ecclesia 48. b. 1.*

Resp. 2. Requiritur quidem ad validam electionem copulativè, ut à majore (quo ad numerum) & saniore (quo ad auctoritatem & zelum eligentium, ac electi meritum) parte electio fiat, ita ut à majore quidem parte facta electio non tamen à saniore, & vicissim, nulla sit, pro-

ut constat ex *c. Ecclesia 57. h. t.* sæpius tamen, ut supra dictum, sanior pars non tam in Examem adducitur, quam ex majore Capituli numero pro una parte præsumitur, ita tamen, ut contra hanc præsumptionem admittatur in contrarium probatio; & si in discordia duæ v. g. electiones factæ sint, ita ut pro una parte sit major numerus Capituli, pro altera parte sanior, si duplo major sit pro una parte eligentium numerus, electio talis valida sit, modò electus sit habilis; si verò non sit numerus multum excedens sanio-rem partem, neutrius electio valida sit, sed novum Scrutinium sit faciendum, uti habetur in *c. si quandoque h. t. in 6.*

Sicuti tamen supra jam animadvertum fuit, observanda hæc, si juxta *c. quia propter* per Scrutinii formam in illo capitulo descriptam facienda est electio, quæ tantum adhibenda est in electionibus Episcoporum, & Prælatorum Regularium, qui in multis æquiparantur Episcopis, & ex quorum morte non minus suo sponso viduata Ecclesia regularis dicitur: quàm ex morte Episcopi Ecclesia Cathedralis, ita etiam hæc adverti debet, quòd sæpius in Ecclesiis etiam talibus hæc forma non observetur, ubi receptissima à tempore immemoriali consuetudo, aut speciale privilegium, aliam jam eligendi formam introduxit, aut exiguus numerus eligentium aliud jubet, ut supra jam dictum.

§. VI. VII. & VIII.

De forma Electionis per compromissum.

Altera species electionis est, ut illa fiat per compromissum, quod tunc

fieri censetur, quando illi, quibus jus eligendi competit, communi consensu facultatem eligendi Prælatum in certas quasdam personas transferunt, qui compromissarii dicuntur, & nomine ac jure omnium, Ecclesiæ vacanti de Pastore provident: quod compromissum ut valeat, debet fieri expressè consentientibus omnibus, qui jus suffragii habent, in tale compromissum, ita ut nemo dissentiat, uti habet etiam *Gloss. in c. quia propter V. vice omnium*: quia quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari, juxta *reg. juris 29. in 6.* & taciturnitas in tali casu præjudicante non habetur pro consensu. Et quamvis compromissarii debeant esse viri idonei, ut loquuntur jura, Clerici non Laici, cum hujusmodi jura spiritualia non cadant in Laicos *c. sacrosancta 51. h. t.* nisi ex speciali commissione sedis Apostolicæ, non tamen debent necessariò esse de gremio Capituli *Gloss. in c. quia propter V. viris*, neque necesse est, ut fiat legitimum compromissum in plures, cum unus sufficiat, Episcopus v. g. respectu sibi subjeçti Capituli, uti sumitur ex *c. causam 8. h. t.* aut, ut fiat in numero impares, sed fieri etiam potest in numero pares, ut colligitur ex *c. cum in veteri 52. h. t.* (quamvis ad multa incommoda vitanda commodius illud sit) & à tali compromissario, vel à majore numero talium compromissariorum electum admittere debent compromittentes, si dignus & idoneus est, cum electus à compromissariis, ab ipsis electus censetur, quorum nomine compromissarii eligunt.

Potest autem duplici modo fieri electio per compromissum, absolutè scilicet

&c

& limitatè. Absolutè, si sine ulla conditione additâ potestas eligendi in compromissariis translata fuit; Limitatè verò, si cum restrictione aliqua certa ipsis data est potestas, eligendi v. g. unum de gremio Capituli, adhibito certorum consilio, exquisitis secretò & sigillatim aliorum Capitularium voluntatibus &c. & quamvis sint, qui putent, modum hunc limitati compromissi hodie sublatum esse per *c. quia propter*, ubi absoluti tantùm compromissi fit mentio, rectius tamen putant alii, ad evitandam inutilem iurium correctionem, eum hodie adhuc valere, & adhiberi posse, etiam cum inquisitione secreta singulorum Capitularium; quamvis enim relat. *c. quia propter* absoluti compromissi tantùm mentionem faciat, mixtam tamen hanc ex Scrutinio & compromisso formam non improbat, prout declaravit Pontifex in *c. cum expediat 29. h. r. in 6.* sicuti autem electio non valet ex solo Capitularium maiore numero respectu unius, cum alii minorem numerum tulerint, sed fieri debet à maiore parte Capituli, ut dictum supra, ita electio per compromissum nulla est, si major tantùm numerus compromissariorum comparatione aliarum partium in unum aliquem convenerit, sed debet ea fieri, ut valida sit, maiore parte compromissariorum absolutè in unum consentiente, cum alii compromissarii, si plures sint constituti, minorem partem faciant: & si factum fuit compromissum sub limitatione, ut eligant eum consilio aliorum quorundam determinantorum, debent compromissarii, ut valida sit eorum electio, consilium ab his petere circa eli-

gendum, & congruo tempore expectare ac, si intra illud tempus consilium dare velint, audire illud, ita tamen, ut non teneantur sequi *c. cum veteri 52. h. r.* nisi consilium accipiatur pro consensu.

Quando verò plures compromissarii constituti sunt, possunt illi non tantùm unum ex se ipsis eligere, licet in compromisso hoc expressum non sit, modò non sit expressè prohibitum (cum ex eo, quòd compromissarii sint, non debeant esse deterioris conditionis, quàm si compromissarii non essent) sed potest etiam unus eorum, si prius eorum aliqui compromissarii eum elegerunt, consentiendo in se ipsum, & sic aliorum votis accedendo, numerum ad electionem requisitum complere, modò suffragio suo accedente suffragiis aliorum, qui eum ante elegerunt, maiorem numerum eligentium constituat, prout sumitur ex *c. cum in iure 37. h. r.* ut ne ambitiosus videatur, quod de tali non dicitur, si aliorum tantùm votis cognitis & publicatis accedendo numerum maiorem ad electionem requisitum præcisè faciat, ad quam ambitionis notam cavendam, nec principaliter ipse sui electionem inchoare debet, sed votis tantùm aliorum de se factis, & publicatis, accedere, nec dicere debet, eligo aut cõeligo me ipsum, sed consensio electioni de me factæ.

Cessat autem & expirat Compromissum, si electio, aut postulatio à Compromissariis facta fuerit, quamvis suum effectum illa consecuta non fuerit, cum suo officio jam functi sint Compromissarii, vel si tempus à compromittentibus præfixum Compromissariis ad eligendum, elapsum jam sit, cum compromissum in

tali casu ad certum tempus restrictum sit, vel si re adhuc integra (id est, si nondum ad substantialia in negotio compromissi processum sit, capto v. g. jam tractatu de eligendo) compromissum revocetur, quam revocationem facere posse Compromittentes, non quidem, re non amplius integra, sed re adhuc integra, ex cap. in causis 30. h. t. patet, quia re nondum incepta, nondum censetur in Compromissariis radicata eligendi per compromissum facultas, nisi compromissum factum fuisset, in gratiam & favorem Compromissariorum, quod cum factum sit per modum liberalis donationis, revocari amplius non potest, etiam si res integra adhuc esset.

§. IX.

De devolutione potestatis eligendi, propter negligentiam, vel delictum Compromissariorum.

Casu quo Compromissarii intra tempus à jure præfixum eligere per culpabilem negligentiam intermittant, devolvitur potestas eligendi non ad Capitulum, quod Compromissarios elegerit, sed ad proximum Capitulum talis superiorem; si verò intra tempus à jure præfixum eligant quidem, eligant tamen indignum, sive scientes sive ignorantes hunc elegerint, redit potestas eligendi ad compromittentes; uti etiam in illo casu, quo electus per compromissarios tenuit in eam sui electionem consentire: prout hæc omnia in c. si Compromissarius 37. h. t. in 6. deciduntur. Tum quòd negligentia Compromissariorum ipsis in primo casu compromittentibus, qui debito modo Compromissarios non urgebant, ad-

scribi debet, & consequenter devolutio fieri debet in hoc casu juxta communia jura; tum quòd dolus commissarii in committendo consistens obesse non debeat Principali, si hic non est in culpa, prout in culpa non sunt compromittentes, si à Compromissariis indignus eligatur, qui est secundus casus: Tum quòd denique Compromissarii functi sint officio suo, dum pro illa vice eligebant, quod solum illis concessum fuit, quamvis sui electionem admittere non velit electus, qui tertius casus est relat. c. si Compromissarius.

§. X.

An, & quomodo electio Pralati debeat fieri liberè?

Certum est, quòd substantialiter ad Canonice electionem requiratur, ut liberè illa facta sit ab eligentibus; & hinc nulla consuetudine introduci potest, ut fiat dependenter ab arbitrio alicujus tertii, quòd necessariò eligentes sequi debeant, uti habetur in c. cum tertio 14. h. t. cum nomen, & natura electionis importet, penes eligentes esse libertatem, unum aliquem, ex pluribus propositis præoptandi: nihil tamen huic libertati obest, si post electionem factam electus intimari debeat Principi v. g. vel Patrono Ecclesie, non quidem, quasi ad validam electionem consensus illius requiratur, sed quòd ut sic, si consensus suum in electum Princeps talis, vel Patronus dederit, certius & securius patrocinium illius, ac defensio electi sperari possit; & hinc consuetudo, hujus consensus taliter etiam à Laico requirendi, valida est, & sæpè multum Ecclesie utilis.

§. XI.

§. XI.

De pena gravantis eos, qui recusant certam Personam eligere, ad petitionem illius.

Qui injusto gravamine vexant Clericos, aut alias personas Ecclesiasticas jus habentes eligendi Prælatum Ecclesiasticum, quod eum non elegerint, pro quo eligendo rogati fuerant (spoliando v.g. eos rebus suis, vel alia sibi de jure debita impediendo, auferendo &c. vel aliter persequendo, Personas etiam sanguine illis conjunctas usq; ad quartum gradum) aut mandant taliter vexari, ipso facto sententiam excommunicationis incurunt, ut habetur in *c. sciant cuncti* 12. *h. 1. in 6. juncta Gloss. V. alios, & V. consanguineos*. Quam Excommunicationem communiter AA. extendunt etiam ad eos, qui Clericos, aut personas Ecclesiasticas taliter injustè vexant, quod non præsentent, postulent, instituant, aut confirment eum, pro quo rogati fuerunt, quamvis enim textus tantum loquatur, de cogentibus injustè eligentes, omnimodò tamen rationis identitas hanc constitutionem penalem quidem, non tamen profus odiosam, sed favorabilem Ecclesiæ libertati, vult dicto modo extendi; non quidem ad eos, qui Laicos dicto modo vexant, & cogunt, sed qui Clericos, aut Personas Ecclesiasticas dicto modo vexant, aut cogunt, de quibus tantum in *relat. c.* fit mentio.

SECTIO V.

De circumstantiis & accidentibus, comitantibus vel consequentibus Electionem.

§. I.

De loco & tempore Electionis, & penam non eligentium intra tempus à jure statutum.

Electio fieri debet ab electoribus in uno loco simul congregatis *c. cum terra. 14. h. 1.* (cum sit actus Collegialis) & quidem de die, ad multas fraudes cavendas juxta *Gloss. in c. unicum. ut Ead. benef. &c. V. occulta*; & quamvis Episcopi electio fieri deberet juxta Canonicas Sanctiones in Ecclesia Cathedrali, sive intra illius ambitum, in choro Ecclesiæ, vel in Capitulo, vel alio honesto conclavi, juxta consuetudinem talis loci, si tamen Capitulares ex justa causa in tali loco in ordine ad electionem celebrandam convenire non possint, poterit ea celebrari etiam extra propriam Ecclesiam, quo major pars Capitularium, vel si periculum sit in mora, quo minor etiam pars Capitularium convenit, prout varia jura docent, & licet etiam propter solam majorem commoditatem, extra propriam Ecclesiam fieri possit valida electio, debent tamen in illo casu ad talem locum, electionis causâ, convenire duæ partes Capitularium.

Ad tempus, quod attinet, intra quod novi Prælati fieri debet electio, statutum in *c. ne pro defectu 41. h. 1.* ut ultra tres menses à die cognitæ vacationis computandos non differatur Episcoporum aut Prælatorum Regularium, quorum morte viduatæ censentur tales Ecclesiæ, electio, ne scilicet ex mora longiore patiatur Ecclesia (statuente jure brevius tempus ad horum electionem, quam ad aliorum inferiorum electionem, aut præsentationem

nem &c. ob periculum, quod subesse potest, si longiore tempore tales Ecclesie vacanti ita tamen, ut neque cum hoc tempore ipsorum jus eligendi expirat, si intra illud eligere non potuerunt, & nullam negligentiam commiserunt; aut si electio effectum sortita non sit, quia electus v. g. consentire noluit, vel juri suo, postquam consensit, ante confirmationem tamen renuntiavit &c. quibus in casibus ad novam electionem faciendam, trium iterum mensium spatium, electoribus conceditur ad eligendum, modò nihil in fraudem factum sit à Capitularibus (uti habetur in *c. si electio* 26. *h. t. in 6. juncta glossa V. fraudulenter*) & non tantum jure devolutionis, sed proprio jure potestas eligendi ad eos pertineat: hoc tamen tempus ita à jure concessum est eligentibus, ut ubi periculum in mora est, superior Prælatus, cui Capitulum tale subest, tempus constringere possit, quod Pontifici etiam concessum est extra casum necessitatis, si velit ex plenitudine suæ potestatis agere circa hanc, de jure quidem communi, determinatam materiam, ipsius tamen potestati absolute subjectam.

Quòd si tamen per negligentiam, seu moram culpabilem non eligant, intra tempus à jure præscriptum Capitulares, sunt ipso jure privati, pro ea vice jure eligendi (ut paniantur in eo, in quo negligentes fuerunt) & providendi pro ea vice potestas ad eum superiorem immediate devolvitur, à quo eligendus confirmari deberet, uti sumitur ex *c. cum dilectus* 12. *de concessione præbende* & ex *c. ut ne pro defectu*, prout pluribus infra dicetur.

§. II.

De Electione intimanda Electo, ejusque consensu requirendo, & exhibendo.

Electione celebratâ, debent electores, quàm primùm commodè poterunt, electo electionem præsentare, ejus consensum petere, quem hic etiam infra mensem, à tempore præsentationis, aut notitiæ habitæ de sui electione *c. cupientes* 16. *h. t. in 6.* computandum, præstare debet, si electionem acceptare velit, & sui juris sit; ita ut si absque justo impedimento diutius consensum distulerit, ipso facto privatus sit jure, quod illi ex electione competeat, prout statuitur in *c. quam sit* 6. *h. t. in 6.* tum ut ne per diuturnam moram, & vacationem Ecclesia patiatur; tum ut ipsi electo commodum etiam tempus conveniat, dispiciendi, num electionem acceptare velit. Quòd si tamen electus sui juris non sit, quod fieret, si regularis v. g. eligeretur in Episcopum, vel Prælatum extraneæ Ecclesie, licentiâ ab ejus superiore ab electoribus, quâ fieri potest celeritate, peti, ac obtineri prius debet, quàm mensis ad deliberandum de jure concessus, ipsis currere incipiat, tum ut ne superiori ejus invito hic subtrahatur, tum ut ipsi Religioso etiam consultum sit, per tempus competens, ad deliberandum post obtentam licentiâ.

SECTIO

SECTIO. VI.

De Appellatione & opposi-
tione contra Electionem.

§. I.

An, & à quibus contra Electionem appellari, sive ea impugnari possit, & an electio post appellationem facta sit valida?

Quamvis quilibet Clericus pro Ecclesia, cujus membrum est, contra factam illi provisionem per electionem, opponere se possit, & contra electionem factam, aut faciendam ad superiorem appellare, uti colligitur ex *c. cum inter 21. h. t.* Ipsi tamen electores, qui suffragium electo dederunt, postquam est promulgata electio admittendi vel audiendi non sunt, si electionem, quasi Canonice facta non sit, oppugnare velint *c. nulli. h. t. in 6.* (neque enim quod semel approbavit aliquis, reprobare potest contra proprium factum agendo, ut vult *reg 21. in 6.*) nisi post electionem factam causa justa impugnationis de novo evenerit, aut ignorata prius fuerit justa impugnationis causa, dummodo electores impugnaturo iuramento postmodum probent, tempore electionis sibi cognitam non fuisse causam talem: neque ille, qui renunciavit electioni de se factæ, potest appellare ad impediendam novam alterius Prælati electionem *c. cum inter 16. h. t.* cum hujus nihil interstet, novus eligatur, an non eligatur Prælati. Quod si tamen legitime contra electionem faciendam appellatum sit, simpliciter inhibendo, ne electio fiat, aut

ne in ea procedatur, non debet quidem ulterius in electione procedi, donec superioris de appellatione iudicium habeatur, nisi appellatio manifestè inanis, & frivola sit; electio tamen (ceteris paribus) non obstante appellatione, valida est, donec superior cognoscat appellationem legitimam fuisse, & contra electionem pronuntiet *c. consideravimus h. t.* quia per talem appellationem seu inhibitionem, nulla inducitur suspensio, vi cujus Capitulares ad eligendum essent inhabiles.

§. II.

Qua requirantur, ut in Electionibus Episcoporum, atque superiorum, appellari possit ad Sedem Apostolicam.

1. Requiritur in talibus appellationibus, ut ex fiant in scriptis, & causa rationabilis inseratur in ipsa appellatione, ne malitiosè, & cum damno Ecclesiarum lites protrahantur, dum tardius Ecclesiæ de Prælati provideretur.
2. Requiritur, ut appareant partes coram Papa ad terminum præfixum, quamvis inferior tantum Judex aut Prælati terminum talem præfixerit, cum hoc huic liceat, neque ut sic se immisceat causis ad summum Pontificem delatis.
3. Potest tamen, qui appellavit in causa electionis renunciare appellationi factæ, & ab ea recedere, priusquam Pontifici ea presentata fuit: quo tamen in casu diligenter inquirendum est à iudicibus inferioribus, ad quos causæ cognitio pertinisset, si Appellatio interposita non fuisset, an in renuntiatione tali Simonia-

ca pravitas non intervenerit, ut, si talis intervenit, causa tota (Ecclesie noxia) ad Pontificem referatur: quæ omnia statuit Pontifex in *c. quamvis* 10. *h. t. in 6.* ita ut in eos, qui hæc non observant, certa etiam pœna decernatur, in *c. providè* 44. *h. t. in 6.*

§. III.

Quanam jure Canonico statuta sunt ad moderandas oppositiones, & appellationes, in causis electionis, & provisionis beneficiorum?

Quæ tam hoc, quam sequentibus duobus §§. ab auctore Methodi dicuntur, rectius apud ipsam Auctorem videri possunt (cùm horum §. §. materia locum ferè tantùm habeat in causa appellationis ad Papam, & consequenter rarè praxis sit, ac ex decisione Pontificum, in pluribus *co. h. t. in 6.* tradita, dependeat, quæ per brevem & succinctam Doctrinam insinuari non possunt) legatur *c. 1. 4. 11. 19. 20. 38. & 41. h. t. in 6. & Clement. 4. eod.*

SECTIO VII.

De potestate, confirmatione, & consecratione Electi.

§. I.

An, & quando potestas jurisdictionis, seu administrationis Episcopo electo competat?

Quod Episcopus vel Prælati electus ante impetratam confirmationem non habeat potestatem jurisdictionis, aut administrationis, nec in rebus, aut juribus spiritualibus, nec in temporalibus ex

c. nosti 9. *h. t.* patet (ut ne inanis ferè sit confirmatio, si ante hanc omnis jurisdictionis, aut administratio in actu secundo Electo competat) ita ut, si ante confirmationem obtentam administrationi rerum Ecclesie se ultro immisceat, ejus electio in pœnam non tantùm cassari debeat, ut ait Pontifex, in *c. qualiter* 17. *h. t.* neque hoc ipsi liceat sub tit. Oeconomi, aut Procuratoris, &c. uti constat ex *c. araritia* 5. *h. t. in 6.* & quamvis Capitulum, penes quod est administratio, sede vacante, possit alicui velut Oeconomo, aut vicario committere administrationem non tamè potest eam committere electo, ne fraus fiat huic constitutioni: quin ex *Extravag. 1. h. t. inter com.* etiam statuit Pontifex, ut nullus Episcopus, aut superior Prælati, nullus Abbas, aut cujusvis ordinis Præpositus, qui apud sedem Apostolicam promovendus, confirmandus, aut consecrandus, aut benedicendus est, administrationem temerariâ præsumptione suscipiat, nisi litteras Apostolicas promotionem ejus, vel confirmationem, &c. continentem, obtinuerit, easque Capitulo ostenderit, seu præsentaverit.

§. II.

Quanam Episcopi seu Prælati administrare possint Prælaturam, etiam ante obtentam confirmationem?

Quæ in priore §. negatur administratio cuivis electo Episcopo ante obtentam confirmationem, aut suæ provisionis litteras, hæc in *c. nihil* 44. §. *ceterum* *h. t.* conceditur immediatè Pontifici subjectis Prælati, & tamen valdè à Curia Pontificis remotis; qui extra Italiam

ham v. g. constituti sunt, si in concordia fuerunt electi; ne damnum scilicet patiantur Ecclesie tales, si diutius expectari debeat electionis v. g. confirmatio: & quamvis hæc constitutio tantum mentionem faciat de Prælati inmediate sedi Apostolicæ subjectis, probabile tamen est, quod in favorem Ecclesiarum, etiam de illis Prælati intelligenda sit, quæ ab Episcopo quidem, aut Archiepiscopo confirmationem obtinere debent, ob longam tamen distantiam intra breve tempus obtinere non possunt. Quod si tamen electio illius, qui ante obitum confirmationem administravit vi hujus *c. Nihil*, ob vitium aliquod rescindatur, censeri tamen debent omnia ab ipso ante rescissionem facta valida, eò ipso enim quod electio talis non fuerit ipso jure irrita, & validè electio in casu *c. Nihil*. administratio etiam ante confirmationem concessa sit, consequenter ipso jure valida erunt ab eo facta. Conceditur tamen his omnibus administratio sub ea limitatione, ut nihil de rebus Ecclesie alienare possint, per quod bona Prælatu- ræ diminuerentur; & secundò conceditur hoc Prælati ultramontanis in concordia electis, non tamen postulatis antequam postulatio admissa fuit, quamvis malum à curia absint, & in concordia postulati fuerint, cum postulato ante postulationis admissionem nullum absolute jus competat ad Prælatu- ram talem, ut ex dictis patet.

§. III.

De Confirmatione Episcopi, seu Prælati Electi.

Certum est quod omnes Prælati Canonice Electi ad Prælatu- ram Eccle-

sie viduata à superiore confirmari debeant *c. postquam 3. h. t.* ad cavendum omnem defectum, qui fortassis intervenire potuit, ita tamen, ut si nullus defectus Canonicus intervenit in electione, confirmari debeat electus, & electio libera quidem sit, confirmatio tamen necessaria, quam legitime electus ex justitia etiam petere potest, & obtinere debet, nisi summus Pontifex ex plenitudine suæ potestatis ob majorem Ecclesie utilitatem etiam legitime electum reiciat, quod vi concordatorum Germaniæ etiam facere potest. Et quamvis de ordinatio jure confirmatio electi ad immediatum superiorem, cui Ecclesia vel dignitas electiva subiecta est, pertineat *c. cum dilectus 32. h. t.* in Germania tamen confirmatio Episcoporum, & Prælatorum exemptorum ad summum Pontificem, vi concordatorum Germaniæ spectat: est autem de jure communi antiquo ab electo (saltem per procuratorem) petenda confirmatio, intra tres menses à die consensus præstiti numerandos, ita ut jus omne amittat, quod per electionem acquisivit, si intra dictum tempus sine justo impedimento confirmationem non petiverit: hoc ipsum tamen tempus, intra quod petenda est confirmatio, jus novum in *c. cupientes. 16. h. t. in 6.* (quod etiam vi concordatorum observandum est) circa Cathedralis, & regulares vitorum Ecclesias inmediate sedi Apostolicæ subiectas, restrinxit, & limitavit magis, ut hodie petenda sit confirmatio infra unum mensem (iter saltem arripiendo Romam, vel Procuratorem sufficienter instructum mittendo) à die consensus in Electio-

nem

nem præstiti numerandum. Plura alia videri possunt in *relat. c.* quæ ad petendam hanc confirmationem novissima hæc jura statuunt & observari debent, nisi consuetudo alia alicubi vigeat.

§. IV.

De iis, quæ præcedere debent confirmationem?

Confirmatio dari non debet, nisi prius instituta inquisitione, de forma, & processu electionis, ac de meritis, & conditione electi *c. Nihil 44. h. t.* ut ne cum detrimento Ecclesiæ, aut indigni assumantur ad regimen Ecclesiæ, aut contra legitimam electionis formam procedatur, & hinc decretum electionis continens totam seriem, seu processum electionis, authenticè descriptum Romam submitti debet (ut ait *Gloss. in c. innovit 20. h. t. V. decreto*) una cum examine super qualitatibus electi, per testes probatis; de quo Examine plura statuit *Gregorius XIV. in sua Bulla: Onus Apostolica, 1510. r. Maij*, ac observari debet, si non aliud recepta consuetudo, & praxis habeat. Deinde si electus coelectus, vel alium suæ electionis adversarium habeat, ii ante confirmationem nominatim vocandi sunt, ad causam suam agendam: si verò concursus fuerit electio, & nullus se opponat, edictum tamen generale, ad valvas Ecclesiæ, in quâ electio facta est, affigendum, in quo contradictores, si qui sint, pæsempronie vocentur, ut statuto die, & loco confirmationis faciendæ veniant causas impugnandæ electionis, & impediendæ confirmationis dicendi juxta *c. fin. h. t.* ita ut his omiſſis, nulla sit confirma-

tio: qui tamen edicto tali proposito ante confirmationem, nihil contra electionem agit, confirmatione subsecuta non auditur amplius, si velit postmodum contra electionem hanc opponere aliquid, nisi absens fuerit, aut probabilem edicti ignorantiam per verisimiles conjecturas, & accedens juramentum probare possit *Argu. c. ult. qui marri. accus. poss. vel non per viam exceptionis, sed per viam denuntiationis Canonice contra electum & confirmatum opponat aliquid.*

§. V.

Alia quadam ad confirmationem electionis pertinentia.

Si quis ad eandem Prælaturam pluribus diversis electionibus electus est, non potest ad impetrandam confirmationem utraq; uti, *c. ut quis 25. h. t. in 6.* quamvis enim pluribus defensionibus ad titulum beneficii acquisitum defendendum, uti possit, juxta *Reg. juris 20. in 6.* quia tamen confirmatio vagari non potest in incerto, sed super re, vel jure certo fieri debet, consequenter una aliqua electio ab electo determinanda est, cujus confirmatio petatur. Fieri autem debet confirmatio electionis non in curia, aut palatio secularis alicujus Principis, sed in Ecclesia, vel Palatio superioris Ecclesiastici confirmantis, uti colligitur *exc. qua fronte de Appellat.* eo ipso enim, quòd causæ cognitionem requirat confirmatio, conveniens est, ut fiat in loco Ecclesiastico. Neque tamen cassatâ confirmatione, ob defectum aliquem Canonicum, qui in ea intervenit, cassatur etiam electio, legitimè facta, ut constat *ex*

c. si confirmationem 39. h. t. in 6. quia utile per inutile non vitiatur, si unum ab altero separari possit, juxta *Reg. juris 37. in 6.* & hinc fieri potest, ut electio quidem valida sit, confirmatio verò nulla, si v.g. Ecclesie alicui, ut provideant Canonici, prohibuit quidem Pontifex, Canonici tamen ante prohibitionem talem, Prælatum jam elegerunt, confirmatio tamen illius facta fuit post prohibitionem, ut patet ex *c. si eo tempore 45. h. t. in 6.*

§. VI.

De potestate Archiepiscopi, vel Episcopi Electi, & confirmati, sed nondum consecrati.

Resp. 1. Archiepiscopum electum, & confirmatum, nondum tamen consecratum, & qui pallium Archiepiscopale nondum accepit, posse quidem actus jurisdictionis aliquos, quales sunt causas audire, & cognoscere, delegare, judices constituere, committere potestatem ordinandi &c. exercere, non autem licetè posse actus majoris jurisdictionis exercere, qui proprii sunt dignitatis Episcopalis, uti patet ex *c. quod sicut 28. §. præterea h. t.* per pallium enim, quod ante consecrationem non confertur, confertur Archiepiscopo plenitudo potestatis ad ejusmodi actus Archiepiscopales exercendos, quos quamvis validè etiam sine pallio exercere potest, non tamen licetè, cum à sacris Canonibus hoc illi prohibeatur.

Resp. 2. Episcopum electum, & confirmatum, licet consecratus non sit, posse ea omnia exercere, quæ solius ju-

Compend. Pirhing.

risdictionis Episcopalis sunt, non autem ea, quæ sunt ordinis Episcopalis; prout sumitur ex *c. transmissam 15. h. t.* juncta *Gloss. V. de talibus.* Cum enim Ordo Episcopalis non conferatur, nisi per consecrationem, consequenter ea exercere non potest, quæ sunt Ordinis Episcopalis, si consecratus nondum sit; contra verò, cum ad actus jurisdictionis exercendos nullus Ordo per se requiratur, sed requiratur tantum, ut jus in re, sive jus administrationis illi conveniat, hoc autem jus per confirmationem obtineat, poterit consequenter actus jurisdictionis exercere, quamvis consecratus non sit, modò sit confirmatus. Sunt quidem qui putant, Episcopum nondum consecratum, non posse per se causas criminales, quæ inter arduas numerantur, & majoris inquisitionis discussionem requirunt, cognoscere, & judicare; verius tamen sentiunt, qui etiam has causas criminales judicari posse putant ab Episcopo confirmato, non consecrato; quod enim potest alicui simplici Sacerdoti, qui nec Ordinem, nec jurisdictionem Episcopalem habet, delegare Episcopus, hoc utique etiam per se potest, quamvis Ordinem Episcopalem non habeat. Potest autem Episcopus actus hos jurisdictionis exercere, si confirmatus sit, ante solemnem installationem seu corporalem introductionem in possessionem, cum per solam confirmationem jam omnia jura illi competant, & sedes non amplius vacet, nisi aliud aliquid particularis loci consuetudo requiratur.

* * *
* * *
*

L

§. VII. De

§. VII.

De Consecratione Episcopi electi,
& confirmati.

Confirmationem Episcopi electi sequitur consecratio, uti colligitur ex *c. providē 44. h. 1. in 6. juncta Glos. V. Consecrationes.* Debet autem hæc consecratio, sine speciali gratiâ obtentâ, non differri sine legitimo impedimento ultra tres menses, à die confirmationis acceptæ numerandos, sub certis pœnis à jure tam antiquo, quàm novo *Trident. sess. 23. c. 2. de reform. Statutis.* & si à Pontifice confirmari electus debuit, fieri ea non potest, nisi ab ipso Summo Pontifice, aut ex ejus expressa commissione ab aliis Episcopis inferioribus: & quamvis de jure communi à tribus Episcopis Episcopus consecrandus esset; probabilius tamen est, quòd ex dispensatione Pontificis ab uno etiam Episcopo, assistentibus duobus Abbatibus, aut alijs in Ecclesiasticâ dignitate constitutis Presbyteris loco duorum Episcoporum, ubi horum copia haberi non potest, consecrari possit Episcopus, prout testatur *Barbosa B. Pium 5.* concessisse, & quidem fieri debet hæc Episcopi consecratio inter Missarum solemnias, inter Epistolam & Evangelium, die Dominico, ita ut plenum jus postmodum habeat, non tantùm ad eas functiones, quæ jurisdictionis sunt, sed ad ea etiam exercenda, quæ sunt Ordinis Episcopalis; & quæ prius obtinebat, beneficia inferiora perfectè jam vacent; *c. licet 28. de præbend. in 6.* si tamen tempus, consecrationi definitum à SS. Canonibus, elapsum jam sit, vel pacificam & utilem sui Episcopatus posses-

sionem jam acquisiverit consecratus Episcopus. Quòd si tamen à Pontifice dispensatus fuit confirmatus Episcopus, ut etiam post elapsos tres menses consecrationem accipere non teneatur, certum quidem est, quòd ante elapsum longum etiam tempus, ad quod dispensatus fuit, non teneatur consecrationem accipere, probabilius tamen est, quòd post lapsum trium mensium spatium, omnia confirmati Episcopi beneficia inferiora vacent, ne melioris conditionis sit, qui Sacros Canones non observat, sub quocunque prætextu dispensationem obtinendo ad differendam consecrationem, quàm quæ eos, consecrationem intra tres menses accipiendo, observat. Quæ tamen hic dicta sunt de beneficiorum inferiorum vacatione in casu consecrationis acceptæ, aut elapsi trimestris spatij, intelligi debent non de Episcopis Titularibus tantùm, qui non possunt habere spem pacificæ possessionis sui Episcopatus, quorum beneficia nec per consecrationem vacant; nec de illis Episcopis in curia promotis, aut confirmatis, quando in ipso promotionis actu consistorialiter decernit Pontifex, omnia alia promoti beneficia à tempore confirmationis vacare, sed de illis Episcopis, ubi tale decretum non intervenit, & qui pacificam sui Episcopatus possessionem, vel jam obtinent, vel securi sunt de eâ mox obtinendâ.

SECTIO VIII.

De Abbatum, seu Prælatorum Regularium electione, confirmatione & benedictione.

§. I.

De illis, quibus competit jus eligendi Prælatos Regulares.

DE jure communi talium Prælatorum electio pertinet ad collegium seu conventum illius Ecclesiæ Religiosorum, quibus de Prælato providendum est *c. 1. h. e. & c. cum dilectus 8. de consuet.* nisi per specialia privilegia aliter de talium promotione, & institutione cautum sit, quæ observari in quâlibet religione debent; neque tamen etiam in illis conventibus, ubi electio Prælatorum regularium juxta jura communia celebratur, omnibus hoc jus eligendi convenit, sed illis tantum, qui sunt vel tacite, vel expresse, saltem electionis tempore religionem illam professi, de cujus Prælato eligendo agitur *c. ex eo 32. §. in Ecclesiis h. t. in 6.* neq. Laici tantum conversi sunt, qui nec ordinati sunt, nec ad ordines suscipiendos destinati, qui ad eligendum non admittuntur, quamvis veri Religiosi professi sint; nisi etiam ab his in aliquo v. g. monasterio, aut Religione jus Capitulare legitime præscriptum sit, aut ex instituto suo non tam ad spiritualia, quam corporalia, in bonum Ecclesiæ præstanda, obligentur, uti sunt ordines militares, hospitales, ubi omnibus professis de jure competit jus eligendi; & quamvis *Clement. 2. de anat. & qualit.* nemini regulari Canonico jus eligendi

concedat, nisi in majoribus sit constitutus, ita ut saltem Subdiaconus sit, extendi tamen hæc constitutio non debet ad Monachos, quasi ob defectum ordinis sacri, si profecti fuerint, jus eligendi illis non competeret, quia *Clement. Illa* juris communis correctoria de aliis non loquitur, nisi de Canonicis, & consequenter ultra verba propria extendenda non est. Mendicantium tamen Ordinum Religiosis, si cum Auctoritate etiam Pontificiâ ad alios Ordines non mendicantes transeant, non conceditur jus eligendi *in Clement. 1. de Regular.*

§. II.

De iis, qui eligi possunt ad Prælaturas Regulares.

RESP. Ad Prælaturam Regularem, aut alia beneficia Regularia administrationem habentia nemo eligi potest, nisi Ordinem illum actu & expresse professus sit *c. cum in Magistrum 49. h. t. & c. nullus 28. eod. in 6.* non obstante quâcunque, quamvis longævâ, & diurnâ consuetudine *c. cum causam 27. h. t.* (ut ne scilicet cum damno, fortasse Religiosæ disciplinæ ad Magisterium Ordinis talis assumatur, qui nunquam illius Ordinis discipulus fuit, ut ait Pontifex) & quamvis ad simplicia beneficia regularia, quæ nullam administrationem habent, non requiratur actualis prævia professio, aut habitus regularis susceptio, sed illi etiam talium beneficiorum capaces sint, qui nondum quidem aut habitum susceperunt, aut ordinem professi sunt, ita tamen, ut ad hæc præstanda maneat obligati, ut patet ex citat. *c. cum causam. & ex Trident. sess. 14. c. 10. de reform. mend.*

L 2

tamen

tamen plus in illis requiritur, qui in Regulari administratione aliis præesse debent. Neque potest aliquis simul professionem facere in ordine, & simul in Abbatem eligi, ut patet ex *c. cum ad nostram 37. h. t.* & ex allatâ ratione: quin imò ordinariè fieri non debet, ut ille qui paulò ante professionem emisit, in Prælatum eligatur, ob prudentem præsumptionem, quòd in disciplina, & instituto regulari nondum satis instructus sit. Potest tamen ille, qui nondum professus est, postulati in Abbatem, seu Prælatum Regularem, prout sumitur ex *c. cum Monasterium 13. h. t.* & potest Summus Pontifex ex plenitudine suæ potestatis non tantùm in his dispensare, sed tales etiam Abbatis, & Prælaturas Regulares, in perpetuam commendam sæcularibus concedere, etiam post Tridentinum, ita ut tales Commendatarij jus omne habeant administrationis, quale habent Regulares Prælati intitulati.

§. III.

De electione Prælatorum Regularium extra suum Monasterium, vel Ordinem.

Potest Religiosus, etiam Abbas & Prælatus Regularis in Episcopum quidem, tam sæcularis, quàm regularis Ecclesiæ eligi, & ad alterius etiam Monasterij Prælaturam, si Monasterium sit ejusdem Ordinis, non autem, si sit diversi, prout statutum habetur in *Clement. 1. h. t.* aut ad inferiora Episcopali dignitate beneficia, sine Pontificis dispensatione &c. prout *S. Congreg. Trident. declaravit aut San. L. 7. Moral. s. 29. n. 71.* Non potest tamen Reli-

giosus sine licentiâ sui immediati superioris consentire, in electione de se factam, extra suum Monasterium, etiam si esset ejusdem Ordinis, sub pœna amittendi juris, quod per electionem acquisiverat *c. si religiosus 27. h. t. in 6.* ne argui possit præsumptuosæ ambitionis, Et quamvis olim dubium fuerit, an non etiam conventus seu Capituli licentiarequiratur ad transferendum Religiosum, in alterius Monasterij Prælatum electum, cum jura antiqua super hoc varient, & speciem alienationis habeat hæc translatio, quia tamen clara decisio *Bonifacij 8. in Relat. c. si Religiosus*: habetur, de nihil necessario Capituli seu conventus consensu, consequenter hodie nihil necessaria hæc licentia, cum jura antiqua merito correctâ videri possint per jura recentiora; & quæ de alienatione jura statuunt, intelligi non debeant de translatione Personarum ab uno Monasterio ad aliud, quæ propriè alienatio non est, per quam propriè loquendo dominia rerum transferuntur, sed de alienatione rerum mobilium aut immobilium.

§. IV.

An Religiosus professus unius Monasterij, si transferatur ad aliud Monasterium, vel assumatur in Abbatem alterius Monasterij, retineat jus eligendi Abbatem prioris Monasterij?

Quod translatus talis ipso facto amittat vocem, sive jus suffragij, in priore Monasterio, à quo translatus vel assumptus est, & consequenter non retineat amplius jus eligendi Abbatem prioris

ris Monasterij, ita ut nec possint jus hoc illi concedere prioris Monasterij Regulares, expressè statuit in *e. constitutis* 47. *h. 2.* Pontifex, si tamen alterum Monasterium sua adæquatè distincta jura habeat, & non sit priori Monasterio tanquam Principali sub eodem Abbate subjectum, & subordinatum, qui jus habeat, vel in hoc, vel in illo loco Religiosum sibi subjectum constituere; in hoc enim casu, cum Religiosus in inferiore Monasterio constitutus, sit adhuc membrum, & pars principalis Monasterij, consequenter mirum non est, quòd non amittat jura prioris Monasterij. Neque talia jura contra sacros Canones, & favorem Ecclesiæ possunt concedere prioris Monasterij Regulares, cum pacta privatorum, juri publico & communi (quod non vult Monachum in duobus Monasterijs Capitularem existere) præsertim in favorem Ecclesiæ constituto, derogare non possint.

§. V.

De electione Religiosorum mendicantium ad Prælaturas, extra ordinem suum, in discordia facta; & de electione aliorum Religiosorum non mendicantium à minore parte eligentium facta?

In *q. quorundam* 24. *h. 2. in 6.* statuit Bonifacius VIII. ut ne ulli Religiosorum mendicantium ad aliquam Prælaturam extra suum ordinem, in discordia electo, ullum jus acquiratur, quamvis in illius electionem consenserit Prælatus Regularis; neque possit talis Religiosus mendicans, in discordia taliter electus, in sui electionem talem consentire,

quamvis licentiam sui Prælati super hoc habeat. Et in *§. cura in eod. c.* statuit in super, nullum jus acquiri cuicumque etiam non mendicanti Religioso, quamvis Superioris licentiam, & consensum super sui electione habeat, si à minore parte Capituli, ad Prælaturam talem, extra suum ordinem electus fuerit, ita ut quidquid contra præmissa attentatum fuerit, irritum sit & inane; statuens hæc ob majorem Religiosorum perfectionem, & ne litibus ambitiosis, quæ faciliè ex talibus electionibus oriuntur, immiscere se teneantur, cum perturbatione religiosæ quietis, & cultus divini diminutione. Dicitur autem in ordine ad hujus Capituli constitutionem, in discordia facta electio, si vel plures electiones factæ, & publicatæ sint, quarum una v. g. fuerit de Religioso mendicante, vel si una quidem de Religioso mendicante facta est, cui tamen aliqui, vel etiam unus contradicat, juxta *Gloss. hic V. in discordia*: à minore verò Capituli parte facta electio dicitur, si minor pars ex Capitularibus, qui de facto eligunt, quamvis eorum aliqui jure eligendi privati sint, in unum aliquem Religiosum non mendicantem consentiant. Veluti, si ex 12. Capitularibus, decem eligerunt Religiosum mendicantem, cui duo tamen contradicunt; vel si octo eligant indignum, quatuor verò Religiosum non mendicantem dignum, dicitur in illo casu, electio Religiosi mendicantis facta esse in discordia; & in posteriore casu dicitur Religiosi non mendicantis electio facta à minore parte Capituli, non quidem de jure eligentis, cum illi qui indignum eligunt, si scienter hoc faciant,

pro illa vice sint privati jure eligendi, sed de facto eligentis: neque enim in hac constitutione attenditur, an jure suo privati sint, sed an jus aliquando habuerint, & nunc eligant: si tamen Capitulares ad eligendum habiles non tantum in genere, sed expressè & nominatim protestati fuerint, nihil valebunt talium vota, ut dicatur talis electio à minore parte facta.

§. VI.

De forma Electionis Prælatorum Regularium, eorumque confirmatione, & benedictione.

Forma electionis Prælatorum Regularium, quamvis eadem sit, quæ supra præscripta, & explicata est, ex quo propter 42. h. t. hodie tamen ferè omnes Prælatorum talium Regularium electiones fieri solent per modum scrutinij, ita tamen, ut à singulis eligentibus suffragia, non viva voce dentur, coram scrutatoribus, sed scripto, in schedulis secretis tradantur; quem modum videtur etiam Trident. sess. 25. c. 6. de Regn. approbare, si per viam scrutinij fiat electio; neque enim alias duas formas electionis per compromissum, & per inspirationem, ubi suffragia non sunt secreta, tollit Tridentinum.

Debet autem electio Prælatorum Regularium confirmari de jure communi à Summo Pontifice, vel ab ejus Legato à latere in Provincia existente, si talium Prælatorum Regularium sit hæc electio, qui exempti sunt, & immediatè subsunt Sedi Apostolicæ: non exemptorum verò electio ab Episcopis, quibus proximè sunt subjecta eorum Monaste-

ria, confirmari debet, nisi ex peculiari- bus ordinis talis statutis, privilegijs, vel consuetudinibus aliter fieri debeat, quæ peculiaria ordinum statuta, privilegia, & receptæ consuetudines, sicuti plurimum possunt in electione Prælatorum Regularium, ita multum possunt etiam juris communis constitutiones circa confirmationem, & alia ejuscemodi requisita variare &c. Et quamvis Abbates, & similes Prælati Regulares, etiam jus intulæ, & baculi habeant, non consecrantur, cum consecratio propriè dicta fiat per sacri Christifidis unctionem, benedicuntur tamen per simplicem, & deprecatoriam manuum impositionem, ab Ecclesia institutam; & quidem ab Episcopo, cui subjecti sunt, vel si non sint immediatè illi subjecti, ex commissione Summi Pontificis, assistentibus communiter duobus alijs Abbatibus, Die Dominicâ, vel ut probabilis sententia docet, quolibet Die Festo, (nisi specialia iterum statuta, aut privilegia, vel receptæ consuetudines aliud jubeant) quæ tamen benedictio semel collata, si ad aliam Abbatiam postea benedictus talis Abbas transferatur, reiterari non debet: quamvis enim characterem non imprimat, cum propriè loquendo non sit Ordo, aut Sacramentum, sicuti tamen alia quædam Sacramentalia, benedictio nuptiarum v. g. semel collata non iterantur, ita nec benedictio hæc: & sicuti Episcopus post confirmationem obtentam, ante consecrationem, omnia potest, quæ sunt jurisdictionis Episcopalis, post consecrationem verò etiam ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis, ita etiam confirmatus Abbas ante benedictionem potest omnia

omnia ea, quæ sunt jurisdictionis Abbatialis, post benedictionem verò ea etiam, quæ ordini quasi Abbatiali respondent, qualia sunt conferre minores ordines, solemniter benedicere vasa sacra, & sacras vestes &c. nisi ex speciali consuetudine, vel privilegio sola illius confirmatio ad hæc omnia exercenda sufficiat, modò sit Sacerdos.

§. VII.

De Abbatissarum, seu Præpositarum Regularium electione, confirmatione, & benedictione.

DE jure antiquo jus eligendi Abbatissas, aut præpositas Regulares, non habebant Moniales nisi duodecimum ætatis annum compleverint, & tacitè vel expressè professæ fuerint, ut patet ex c. *Indemnitatibus* 43. h. t. in 6. de jure autem novo Tridentini, sicuti ad professionem non admittuntur ante 16. ætatis annum completum, ita nec jus eligendi ipsis competere potest: & quamvis ad hoc, ut jus eligendi activum habeant, sufficiat tacitè eas professas fuisse, modò per annum coniuuim post susceptum habitum in probatione steterint, ad hoc tamen, ut aliqua in Abbatissam eligi possit, debet esse expressè professæ, & de jure antiquo trigésimum ætatis annum exegisse; de jure autem novo Trident. requiritur 40. annorum ætas completa; & ut annis 8. post expressam professionem laudabiliter in eodem Monasterio vixerit; vel si talium qualitatum in eodem Monasterio nulla reperiri possit, potest alia ex ejusdem ordinis Monasterio assumi, vel si neque hoc com-

modum Monasterio videatur, poterit una eligi, quæ 30. ætatis annum egressa est, & 5. saltem annis in illo Monasterio laudabiliter post expressam professionem vixit, uti habetur in *Trident. sess. 25. c. 7. de regularibus*. Debet autem taliter eligenda esse virgo legitimè nata (ita tamen ut circa utramque hanc qualitatem superior, qui electioni præest, dispensare possit, & ipsa etiam consuetudo attendenda sit) quò major sit illius Auctoritas inter Virgines Religiosas, & dignitatis Ecclesiasticæ splendor non obscuretur à defectu natalium.

Forma eligendi Abbatissas eadem quidem est, quæ forma est eligendi alios Prælatos regulares per Scrutinium scil. & secreta vota; qui tamen vota excipiunt, non debent ad ea excipienda juxta *Trident. loco citat.* claustra Monasterii ingredi, sed ante Cancellorum fenestram vota singularum Monialium audire, vel excipere (nisi aliud aut recepta, & approbata consuetudo, aut necessitas jubeat) & si electio fiat in discordia, non obstante minoris partis contradictione, ea Abbatissa erit, quæ à duabus partibus Capituli electa fuit, nisi per exumen postea faciendum, indigna reperta fuerit; si verò neutra ex electis in discordia duas pro se partes habeat; possunt alix Moniales, quæ cum majore parte non consenserunt, post publicatum Scrutinium, suam mutare sententiam, & illi parte accedere, quæ plura pro se vota habuit, dummodò hoc fiat in continenti, & nulla Simoniacæ pravitas interveniat, ut ait Pontifex in *relat. c.* Quamvis enim publicato scrutino variatio hæc viris non permittatur de jure, ut supra dictum, nisi in

si in electione Summi Pontificis ad expediendam illius electionem, permittitur tamen hæc variatio post scrutinium publicatum, & electionem jam factam formis, quibus tanta prudentia non est. Legat relat. *c. indemnitatibus*, qui talibus electionibus præesse debet, & observe illud, in quantum peculiaris statuta, privilegia, & consuetudo hoc permittunt, quæ multum etiam possunt circa confirmationem, & benedictionem Abbatissarum, si tamen hæc necessaria sit, aut ex consuetudine introducta fieri soleat.

SECTIO IX.

De Electione Summi Pontificis.

§. I.

De illis, quibus competit potestas eligendi Romanum Pontificem.

Quæ circa electionem hujus peculiaris notari debent, non tam ex jure communi, quàm ex peculiaribus Pontificum Bullis desumenda sunt, ut tamen brevis aliqua etiam eorum, quæ jure communi statuta sunt, habeatur notitia.

Notandum 1. jus eligendi Romanum Pontificem pertinere hodie ad Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ut constat ex *c. licet 6. h. t. & ex c. ubi 3. eod. in 6.* (hi enim merito dicuntur Ecclesiæ Romanæ Capitulum referre) ita ut jus hoc Cardinali competat, etiam si nondum pileum, aut alia Cardinalitia insignia adeptus sit, non quidem quasi etiam justè impeditus, & absens alteri suum suffragium committere possit, & sic per procuratorem eligere, quod ipsi non conceditur, sed quod si ipse inter sit, electioni suam etiam suffragium dare possit,

Notandum 2. etiam stante Concilio generali potestatem eligendi Pontificem Summum, penes Cardinales esse, sive moriatur Pontifex tempore Concilii, sive à Concilio à gradu Pontificatus amoveatur, cum electio Summi Pontificis Cardinalibus concessa, in relato *c. licet*. non sit restricta tantum ad casum mortis, aut ad casum Concilii non subsistentis.

Notandum 3. si omnes Cardinales mortui essent, pertineret electio Romani Pontificis, vel ad Concilium generale, si facile tale convocari posset, vel ad Clerum Romanum, sive Canonicos Ecclesiæ Lateranensis, ubi primus summus Episcopus Sanctus Petrus suam Cathedram ac sedem habuit, & consequenter sicuti aliarum Cathedralium Ecclesiarum Canonicis competit, suæ Ecclesiæ per Electionem Episcopi providere, ita etiam hoc competet in dicto casu Canonicis Lateranensibus.

Notandum 4. Conveniens quidem esse, ut è gremio suo Pontificem eligant Cardinales, si inter ipsos reperitur idoneus, absolute tamen necessarium hoc non esse, cum non minus quoad eligendum Pontificem concessum sit Cardinalibus, quàm concessum est aliis Canonicis quoad eligendum suæ diocesis Episcopum.

§. II.

De potestate, quam habet Papa statuendi circa faciendam electionem futuri Pontificis, vel substituendi sibi successorem, & de forma hujus electionis.

Quod possit Pontifex summus de omni, & modo eligendi Romanum Pon-

Pontificem futurum statuere, & constitutionem super his edere, non tantum ex relat. *e. licet*, sed ex pluribus aliis Summorum Pontificum constitutionibus patet, quibus optimo modo semper providere desiderabant Ecclesie circa futuri Pontificis electiones; & quamvis successorem sibi nominare non possit Pontifex, non tantum ex prohibitione Sacrorum Canonum, sed etiam ex prohibitione juris naturalis, ne grave scilicet damnum ex indignorum sepius nominatione eveniat Ecclesie, potest tamen designare, quem putaverit dignum, vel deliberare cum Cardinalibus de suo successore, manente tamen ad eligendum libertate Cardinalibus, vel de forma aut modo electionis statuere pro bono Ecclesie, & illius pace, prout plures Canones concedunt.

Ad formam tamen quod attinet, quae in electione Summi Pontificis adhibenda est, servanda quidem esset forma in *e. licet*. praescripta, ex Concilio Lateranensi, ubi statuitur, ut ille absque ulla exceptione ab universali Ecclesia Pontifex habeatur, in quem duae partes Cardinalium convenerunt, & prohibet sub gravissimis poenis, ut ne ullus, qui a tertia tantum parte Cardinalium electus est, pro Pontifice se haberi permittat, (ut aded in electione summi Pontificis non sufficiat tantum major, & sanior pars Cardinalium Capitulariter congregatorum, sed requirantur ad validam illius electionem duae tertiae consentientes, quod magis matura sit Romani Pontificis electio, ob majus damnatum Ecclesiae ex minus discreta illius electione) neque absentium, si decem diebus post

Compend. Pirhing.

mortem Pontificis expectati fuerint, habeatur aliqua ratio, neque locum habeat collatio zeli ad zelum, meriti ad meritum &c. & poterint publicato etiam scrutinio mutare, qui volunt, suam sententiam, ac aliis pluribus, si nemo duas tertias habeat, accedere, neque possit illa impugnari per objectionem excommunicationis, aut alterius censurae, cum in *Clement. 2. §. ceterum h. r.* expressè statuatur, nullum Cardinalium impeditum iri sub ullo censurae, cujusque praetextu ab electione Summi Pontificis, prout ad cavenda plurima incommoda, & celerius expediendam electionem varii Sacri Canones statuunt. Haec inquam, quamvis observanda essent, ad majorem tamen electionis hujus cautelam, alia insuper statuerunt multi Pontifices, praesertim Gregorius XV. & Urbanus VIII. quae si observentur, alia confirmatione non indiget electio Pontificis, cum supremam suam potestatem in universalem Ecclesiam non ab aliquo homine accipiat, a quo confirmari deberet, sed immediatè ab ipso Christo, juxta illud *Innocentij III. in c. novi 13. de judicio*, ubi dicit Pontifex; *Potestas nostra non est ex homine, sed ex Deo.*

§. III.

De tempore, loco, & aliis observandis, in electione Romani Pontificis.

SI Pontifex in civitate, ubi cum sua curia residebat, moriatur, Cardinales, qui in ea civitate tum fuerint praesentes, absentes quidem expectare debent decem diebus, vocare tamen aliter eos non debent, sed elapsis illis die-

M

bus

bus, siue absentes venerint, siue non, convenire debent in loco ad eligendum designato, & quamprimum, ad multa incommoda devitanda, eligere, subtractione etiam ciborum compellendi ad electionem celeriter expediendam, ut patet ex *c. ubi periculum 3. h. t. in 6.* ubi plura alia ad fraudes, & pericula devitanda, statuuntur, & quid fieri debeat asseritur, si extra civitatem, ubi suam curiam habet, moriatur. Vide citatum *c. & Clement. 2. h. t.* quibus plura addere necessarium non est, cum pleraque non tam ex jure communi, quam ex specialibus bullis dependeant.

§. IV.

De Electione Senatorum, Rectorum, & similium Officialium urbis Romane.

Vide de his *c. fundamenta 17. h. t. in 6.*

SECTIO X.

De Romani Imperatoris Electione, Confirmatione, Consecratione, & Coronatione.

Hæc tota materia, quia magis ex aureâ Bullâ Caroli IV. Imperatoris delumi debet, quam Germani nostri observant hodie, ita tamen, ut ea, quæ de jure Canonico statuta sunt in *c. venerabilem 34. h. t.* non negligantur, idèd aliis relinquatur examinanda. Vide *relat. c. & Clement. unicam de jure jurando*, ac *Gloss. in c. ad Apostolica 2. de sent. & re judic. in 6. V. illi autem.*

TITULUS VII.

DE TRANSLATIONE EPISCOPI.

§. I.

A quo, & cujus auctoritate translatio Episcopi, vel alterius Prælati inferioris fieri possit?

Translatio in genere aliud non est, quàm Personæ alicujus ab una Ecclesia ad aliam sæcularem, vel regularem, Superioris auctoritate ob causam necessitatis, vel utilitatis, facta mutatio: In specie verò sumitur translatio, prout hîc de ea sermo est, pro sola mutatione Episcopi taliter factâ, de quâ certum est 1. fieri non posse eam propriâ tantum

transseantis auctoritate, quamvis electus tantum & confirmatus, nondum autem consecratus fuisset *c. 2. h. t.* (quia talis transitus multarum perturbationum, & multæ ambitionis origo esset) sed à solo Summo Pontifice, ex plenitudine potestatis, Episcopum à suâ Ecclesiâ, cui desponsatus fuit, transferrere ad aliam, uti habetur in *c. 1. h. t.*; sicuti enim matrimonium carnale insolubile est, humanâ potestate, quia ex Dei Institutione indissolubile vinculum est, ita etiam spirituale matrimonium inter Episcopum, & suam Ecclesiam, merâ